

Vestavind Kraft AS – Okla vindkraftverk i Selje kommune, Sogn og fjordane fylke

Søker/sak: Vestavind Kraft AS – Okla vindkraftverk

Fylke/kommune: Sogn og Fjordane/ Selje kommune

Ansvarlig: ²⁰ Arne Olsen

Sign.:

Saksbehandler: Jørgen Kocbach Bølling

Sign.:

Dato:

17 DES 2013

Vår ref.: NVE 200704489 -56

KE 5/13

Sendes til: Hørings- og orienteringsinstanser

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

1 Konklusjon

Etter Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering utgjør konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, tilleggsutredning, innkomne merknader og møter et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å avgjøre om det omsøkte vindkraftverket skal få konsesjon, og på hvilke vilkår konsesjon eventuelt kan gis.

Etter NVEs vurdering er de samlede fordeler ved etablering av Okla vindkraftverk med nettilknytning større enn de ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor gi Vestavind Kraft AS konsesjon for i medhold av energiloven § 3-1 til å bygge og drive Okla vindkraftverk med nettilknytning og tilhørende infrastruktur. Det gis konsesjon til en samlet effekt på inntil 21 MW.

NVE har lagt vekt på at det er meget gode vindforhold i området. Vindkraftverket vil kunne realiseres uten at det bygges nye nettraséer og er planlagt i et område som vil få ledig kapasitet i sentralnettet. Okla vindkraftverk vil bidra til at Norges fornybarmål kan oppfylles.

NVE konstaterer at Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) fraråder at det blir gitt konsesjon. Begrunnelsen er hovedsakelig at virkninger for landskap, naturmiljø, kulturminner/kulturmiljø og reduksjon i INON i tillegg til status i den regionale planen for vindkraft. Selje kommune er imidlertid positiv til etablering av vindkraftverket.

De viktigste negative virkningene ved etablering av vindkraftverket knyttes etter NVEs vurdering til landskap, naturmiljø og INON. Disse virkningene er likevel ikke så store at konsesjonssøknaden bør avslås og betydelig mindre enn ved tidligere vindkraftplaner på Stadlandet. Okla vindkraftverk vil ikke være synlig fra viktige kulturminner som Selje kloster, eller Olavskrossen. Vindkraftverket vil heller ikke være synlig fra det utvalgte jordbruks- og kulturlandskapet ved Hoddevik - Liset.

NVE har satt en rekke vilkår til konsesjonen, herunder vilkår for maksimalt støynivå, avstand til værradaren på Kjerringa, utarbeidelse av en miljø- og transportplan som skal ivareta særlige hensyn til myrlandskapet og det vernede Dalsbøvassdraget.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har fremmet innsigelse til konsesjonssøknaden. NVEs vedtak imøtekommer ikke innsigelsen fra Fylkesmannen Dette innebærer at Olje- og energidepartementet vil få saken til endelig avgjørelse ved klagefristens utløp.

Innhold

Vestavind Kraft AS – Okla vindkraftverk i Selje kommune, Sogn og fjordane fylke	1
1 Konklusjon.....	1
Innhold.....	2
2 Søknaden	4
2.1 Beskrivelse av det omsøkte tiltaket	4
2.2 Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse	4
2.3 Kart over planområdet og omsøkt nettilknytning	5
3 NVEs behandlingsprosess	5
3.1 Høring av melding, søknad og konsekvensutredning	6
3.2 Innkomne merknader	6
3.3 Tematiske konfliktvurderinger	7
3.4 Innsigelse	8
4 Tematisk vurdering av Okla vindkraftverk.....	9
4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon	9
4.2 Nettilknytning og systemtekniske forhold	10
4.3 Forhold til eksisterende planer.....	11
4.4 Landskap og visuelle virkninger.....	14
4.5 Kulturminner og kulturmiljø.....	17
4.6 Friluftsliv og reiseliv.....	19
4.7 Naturmangfold.....	21
4.8 Inngrepsfrie naturområder (INON).....	27
4.9 Vernede områder	27
4.10 Skyggekast og refleksblink.....	27
4.11 Ising og iskast	27
4.12 Landbruk og skogbruk	28
4.13 Drikkevann og forurensing	28
4.14 Virkninger for Stad værradar	28
4.15 Støy	28
4.16 Luftfart.....	29
4.17 Samla plan	29
5 Samlet vurdering av Okla vindkraftverk	30
5.1 Bakgrunn	30
5.2 Metodikk for vurdering.....	30
5.3 Samlet vurdering av økonomi og virkninger som vektlagt av NVE.....	31
6 NVEs vedtak.....	34
7 Konsesjonsvilkår.....	34
8 NVEs vurdering av ekspropriasjon og forhåndstiltredelse	34
8.1 Søknad om ekspropriasjon.....	35
8.2 NVEs vurdering av ekspropriasjon.....	35
8.3 Søknad om forhåndstiltredelse.....	35
Vedlegg 1.....	36
1 Innkomne uttalelser til søknaden om Okla vindkraftverk.....	36
1.1 Lokale og regionale myndigheter	36

1.2	Sentrale myndigheter	36
1.3	Tekniske instanser	37
1.4	Nasjonale og lokale interesseorganisasjoner	38
1.5	Enkeltpersoner og utdanningsinstitusjoner	39
2	Vurdering av beslutningsgrunnlaget	40
2.1	Naturmangfold	40
2.2	Støy	41
2.3	Luftfart	41
2.4	Nettilknytning	41
2.5	Geologi	41

2 Søknaden

Vestavind Kraft AS (Vestavind) søkte 1.3.2007 om konsesjon i medhold av energiloven § 3- 1 for å bygge og drive Okla vindkraftverk med tilhørende nettilknytning. Tiltaket berører Selje kommune i Sogn og Fjordane. Okla vindkraftverk ble meldt av SFE Produksjon AS den 7.10.2004. NVE fastsatte utredningsprogram for vindkraftverket den 21.4.2005. Vestavind overtok siden prosjektet.

2.1 Beskrivelse av det omsøkte tiltaket

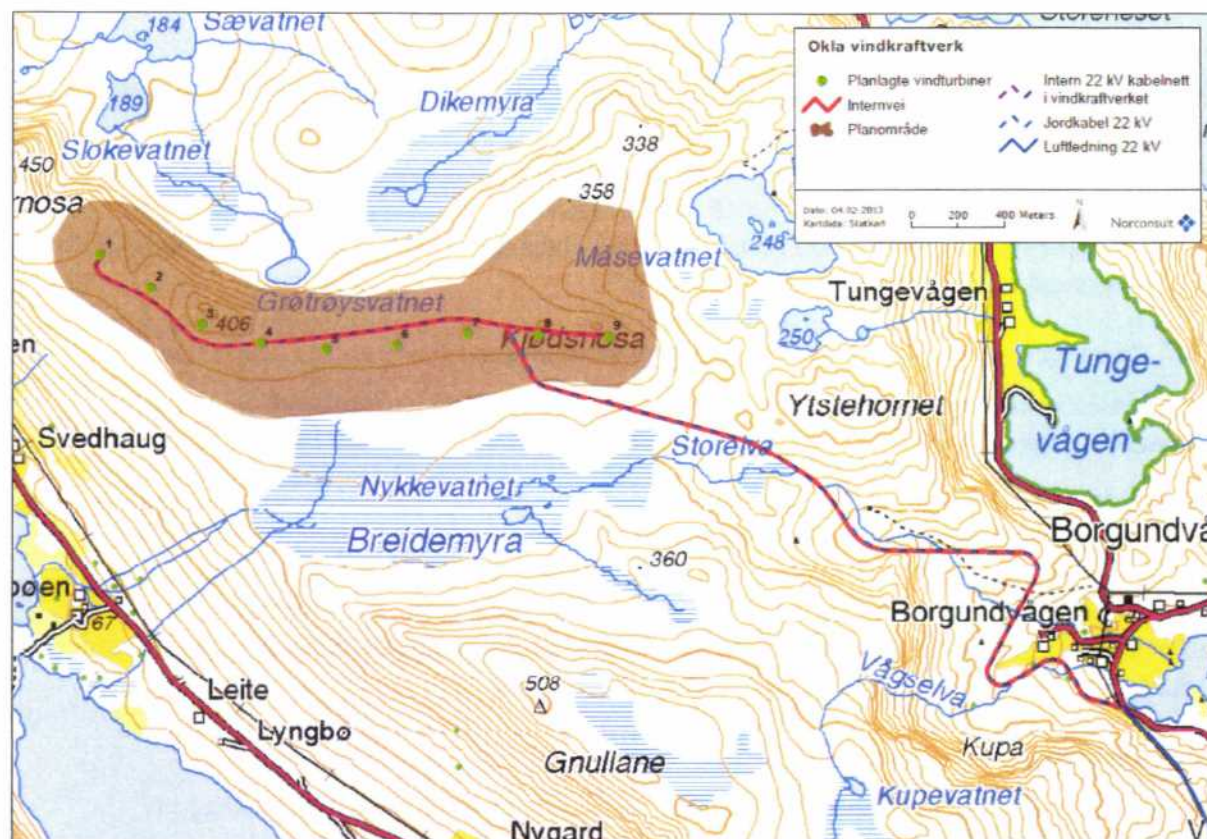
I søknaden med konsekvensutredning omtales det flere alternative utbyggingsalternativer. Det fremgår at alternativ 2(b) er det alternativet som omsøkes. Dette alternativet består av syv til ni vindturbiner med en installert effekt på inntil 21 MW. Planområdet er lokalisert nord på Stadlandet i fjellområdene Okla, Kyrnosa og Kjødrosa som ligger mellom Morkadalen og Borgundvågen. Området ligger ca 300-400 meter over havet. Adkomstveien til vindkraftverket er planlagt fra fv. 633 i Borgundvåg opp til planområdet. Lengden på adkomstveien er 3 km. I tillegg er det planlagt internveier i vindkraftverket frem til hver turbin. Total lengde på internveiene er planlagt til å bli 4,3 km.

Det planlegges å tilknytte vindkraftverket med en 3,8 km 22 kV jordkabel langs adkomstveien til vindkraftverket. Kabelen planlegges lagt i veigrøft. Ved Borgundvåg vil denne tilknyttes eksisterende 22 kV nett. Det eksisterende 22 kV nettet mellom Borgundvåg og Skorge transformatorstasjon vil byttes ut. Ny linje er planlagt som jordkabel gjennom Leikanger sentrum og ellers som luftlinje i eksisterende trasé. Oppgraderingen vil kreve nye tremaster og den nye ledningen vil få et noe større tverrsnitt.

Tiltakshaver forventer en årlig produksjon på ca 65 GWh. Avhengig av hvilke turbiner som er tilgjengelig på markedet ved utbyggingstidspunktet søkes det om en løsning bestående av turbiner med en installert effekt på 2-3 MW. I søknaden tas det utgangspunkt i en løsning med 9 stk á 2,3 MW turbiner. Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

Vestavind søker samtidig om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 om nødvendig grunn og rettigheter for bygging av vindkraftverket og bruk av internveier, og for bygging av 22-kV jordkabel for tilknytning til eksisterende 22 kV – kraftledning i Borgundvåg. Vestavind søker også om ekspropriasjonstillatelse for ombygging av eksisterende 22 kV – linje fra Borgundvåg til Skorge kraftverk, og rett til nødvendig ferdsel og transport i anleggs- og driftsfasen. I medhold av § 25 i oreigningslova søkes det også om forhåndstiltredelse for å påbegynne arbeidet med anleggene før det foreligger rettskraftig skjønn.

2.2 Kart over planområdet og omsøkt nettilknytning

Figur 2-1: Kart over planområde og tilknytningskabel til eksisterende nett i Borgundvåg. Den omsøkte løsningen omtales i konsekvensutredningen som alternativ 2b.

3 NVEs behandlingsprosess

Behandling av større vindkraftsaker starter med at NVE mottar en melding. Meldingen er en tidlig varsling av igangsatt planlegging av et vindkraftverk, og fremmes i medhold av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. Etter en omfattende høringsrunde av meldingen, meddeler NVE tiltakshaver et utredningsprogram som beskriver hvilke utredninger som må gjennomføres før en søknad kan behandles. Når en søknad med konsekvensutredning er mottatt, sender NVE også denne på en omfattende høring. Under begge høringsrundene gjennomføres det møter med lokale og regionale myndigheter og folkemøter.

På bakgrunn av søknad med konsekvensutredning, møter, konsultasjoner, høringsuttalelser, eventuelle tilleggsutredninger, befaringer og egne vurderinger avgjør NVE om beslutningsgrunnlaget er godt nok og om tiltaket skal meddeles konsesjon. Tematiske konfliktvurderinger og eventuelle regionale planer for vindkraft utgjør også en del av NVEs beslutningsgrunnlag. NVEs vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. Hele behandlingsprosessen fra melding til endelig vedtak tar normalt to til tre år.

Dersom det hefter innsigelse til søknaden, vil et eventuelt vedtak som ikke kommer innsigelsen i møte bli oversendt departementet for endelig avgjørelse.

3.1 Høring av melding, søknad og konsekvensutredning

3.1.1 Høring av melding

NVE mottok melding om planlegging av Okla vindkraftverk fra SFE Produksjon den 7.10.2004. Meldingen var utarbeidet i medhold av plan og bygningsloven, forskrift om konsekvensutredning, og ble sendt på høring til berørte interesser i brev av 7.10.2004. NVE arrangerte møte med lokale og regionale myndigheter på Selje hotell 26.10.2004. Utkast til utredningsprogram ble forelagt Miljøverndepartementet før det ble fastsatt 18.4.2005. Behandling av melding er beskrevet i NVEs notat "Bakgrunn for KU-program" av samme dato.

3.1.2 Høring av konsesjonssøknad med konsekvensutredning

NVE mottok konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Okla vindkraftverk den 1.3.2007. Søknaden med konsekvensutredning ble sendt på høring den 4.11.2008 med høringsfrist 7.1.2009.

Offentlige høring av konsesjonssøknaden ble kunngjort i lokale og regionale aviser. I forbindelse med den offentlige høringen av konsesjonssøknad med konsekvensutredning arrangerte NVE informasjonsmøte for Selje kommune og regionale myndigheter den 20.11.2008 i Selje kommunes lokaler. Det ble arrangert offentlig møte samme dag. På møtene orienterte NVE om saksbehandlingsprosessen, og søker orienterte om det omsøkte prosjektet. NVE arrangerte sluttmøte på Selje hotell den 26. september 2013.

3.2 Innkomne merknader

De innkomne merknadene til søknaden om Okla vindkraftverk er sammenfattet i vedlegg 1. Hovedtrekkene i høringsuttalelsene gjengis under.

Selje kommune er positive til etablering av vindkraftverket dersom det stilles krav til avbøtende tiltak og påpeker at det må tas hensyn til de økonomiske ringvirkningene et slikt anlegg kan få for kommunen. Sogn og Fjordane fylkeskommune anbefaler at NVE bør vente med behandling av søknaden til fylkesdelplanen for vindkraft i Sogn og Fjordane foreligger eller subsidiært at NVE avslår søknaden. Fylkeskommunen mener også at de gjennomførte konsekvensutredningene ikke tilfredsstillende krav i utredningsprogrammet. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er imot etablering av prosjektet og fremmer innsigelse til konsesjonssøknaden. Innsigelsen gjennomgås i delkapittel 3.4

Riksantikvaren skriver i sin uttalelse at det er stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner i området, og at dette ikke kommer godt nok frem i konsekvensutredningen. Flere andre høringsparter, blant annet Fortidsminneforeningen i Sogn og Fjordane påpeker også dette. Riksantikvaren skriver også at den helhetlige kulturhistoriske verdien av Stadlandet ikke kommer godt nok frem i de gjennomførte utredningene.

Direktoratet for naturforvaltning (DN - nå Miljødirektoratet) og flere andre høringsparter påpeker den store verdien av landskapstypen på Stadlandet, og at sammen med mangelen på tekniske inngrep, gjør dette at landskapet og naturtypene på Stadlandet har nasjonal verdi.

Riksantikvaren og DN har gjennomført en tematisk konfliktvurdering av vindkraftverket. Denne gjennomgås i delkapittel 3.3.

Norske landskapsarkitekters forening skriver at verdiene forbundet med natur og landskap på Stadlandet er så store at etablering av et vindkraftverk her vil være brudd på den europeiske landskapskonvensjonen. Også flere andre høringsparter uttaler seg mot det omsøkte tiltaket på bakgrunn av visuelle virkninger for landskap, men også på bakgrunn i virkninger for reise- og

friluftsliv i kommunen. Flere av grunneierne har også uttalt seg, og disse er positive til etablering av det omsøkte tiltaket.

Av de tekniske instansene som har uttalt seg nevnes spesielt Statnett og SFE Nett. Disse påpeker at det ikke vil være plass til innmatning fra vindkraftverket før ferdigstilling av 420 kV-linjen fra Ørskog til Sogndal. Det vil bli aktuelt å kreve anleggsbidrag for utbygging av eksisterende 22 kV linje til Skorge. Avinor og Luftfartstilsynet skriver i sine uttalelser at forholdet til sivil luftfart er mangelfullt utredet og at evt. turbiner må merkes som luftfartshindre.

3.3 Tematiske konfliktvurderinger

I tabell Tabell 3-1 presenteres de gjennomførte tematiske konfliktvurderingene. De tematiske konfliktvurderingene for naturmiljø, landskap og kulturminner og kulturmiljø er vurdert av Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren. Konfliktvurdering vedrørende forsvarsinteresser er vurdert av Forsvarsbygg.

Tabell 3-1: Tematiske konfliktvurderinger.

	Naturmiljø	Kulturminner og kulturmiljø	Landskap	Sum miljø, landskap og kulturminner	Forsvar
Okla	D-E	C	E	E	C

3.3.1 Naturmiljø

DN og RA vurderer Okla vindkraftverk til å havne i kategori D-E. Dette innebærer at Okla vindkraftverk vil være i stor til svært stor konflikt med nasjonale miljømål og at det er lite trolig at avbøtende tiltak vil kunne redusere konflikten. DN kommenterer at områder med terrengdekkende myr og lynghei ligger innenfor planområdet. Det finnes i følge DN også rødlistede planter, lav og fuglearter innenfor, og i nærheten av området. Det påpekes at det er ikke undersøkt om rødlistede arter hekker innenfor planområdet og at deler av planområdet ligger innenfor nedslagsfeltet for Dalsbøvassdraget som gjennom verneplan er vernet mot kraftutbygging. DN legger også til grunn at etablering av vindkraftverket vil fragmentere INON.

3.3.2 Kulturminner og kulturmiljø

DN og RA vurderer Okla vindkraftverk til å havne i kategori C. Dette innebærer at tiltaket vurderes å være i middels konflikt med nasjonale mål, men at det er mulig å redusere konflikten ved avbøtende tiltak. RA kommenterer at området ved Stad i en periode i kristningstida og i middelalderen var et maktsentrum der det etterhvert ble etablert kloster og bispesete. Øya Selja med Selje kloster er av nasjonal verdi. Dragseidet og Mannseidet har vært viktige ferdselsårer fra gammel tid, og Dragseidet er kjent som kristningstedet av kong Olav Trygvasson. Fra nyere tid er det bygget flere grender og bygningsmiljø ved sjøen langs hele halvøya, men det er få kjente kulturminner på selve plataet foruten spor etter beitebruk. På Kjerringa er det krigsminner fra 2. verdenskrig.

En del av verneformålet til Dalsbøvassdraget er for å ta hensyn til kulturminner. RA påpeker at vindkraftverket ikke vil være synlig fra Selja, Hoddevika og Drageset, men at noen turbiner vil være synlige fra Ervika, Eltvika og Dalsbødalen.

3.3.3 Landskap

DN og RA vurderer Okla vindkraftverk til å havne i kategori E. Dette innebærer at tiltaket vurderes å være i svært stor konflikt med nasjonale mål og at avbøtende tiltak ikke vil kunne redusere konflikten. Det kommenteres at planområdet tilhører landskapsregionene 20 "Kystbygdene på vestlandet" og 21 "Ytre fjordbygder på vestlandet". Stadlandet er en markant klippeformasjon som stikker ut i havet og er synlig fra store områder. Det påpekes at det er store kontraster mellom hav og land, med beitebakker og viker med hvite strender. Stadlandet beskrives også som et av de største treløse kystlandskapene i Norge, og at gammel kulturmark med lang kontinuitet og med stor artsrikdom fremdeles er fremtredende i landskapet. Et område på sør-vest siden av Stadlandet (Hoddevik - Liset) er anbefalt som ett av 20 utvalgte jordbruksområder i landet pga biologiske og kulturhistoriske verdier. Det påpekes også at Stadlandet utgjør et særpreget storskala landskap der sammenhengen mellom landskap, natur og kysthistorie er leselig og forståelig. Landskapet er vurdert til å gi svært store opplevelsesverdier og å være sårbart for tyngre tekniske inngrep. Selv et tiltak av den omsøkte størrelsen vurderes til å ha et høyt konfliktnivå fordi anlegget vil endre opplevelsen av Stadlandet som et helhetlig natur - og kystlandskap uten tyngre tekniske inngrep.

3.3.4 DN og RAs samlede tematiske konfliktvurdering

Samlet vurderer DN og RA det omsøkte vindkraftverket til å havne i kategori E. Den samlede vurderingen tilsier at tiltaket vil være i svært stor konflikt med nasjonale mål. Avbøtende tiltak vil etter DN og RAs vurdering ikke redusere konflikt. Den samlede vurderingen begrunnes med at Stadlandet er et kjent landemerke og av landskapsmessig nasjonal betydning. Det er store verdier knyttet til naturtyper i området, og det er hekkende og trekkende fugl i, og rundt planområdet. Det er også store kulturhistoriske verdier innenfor vindkraftverkets influenssone. Vindkraftverket forventes å komme i til dels svært stor konflikt med naturtyper, fugl, landskap og kulturminner.

3.3.5 Forsvaret

Forsvarsbygg vurderer det omsøkte anlegget til å havne i konfliktkategori C. Dette innebærer at tiltaket vurderes å kunne påvirke forsvarets elektroniske infrastruktur på en slik måte at avbøtende tiltak må gjennomføres.

3.4 Innsigelse

Gjennom høringsprosessen har Fylkesmannen i Sogn og Fjordane fremmet innsigelse til Okla vindkraftverk. Innsigelsen ble fremmet fordi Fylkesmannen i Sogn og Fjordane vurderer at ulempene ved etablering av vindkraftverket vil være større enn gevinstene ved etablering. Fylkesmannen vektlegger at vindkraftverket planlegges etablert i en nasjonalt viktig landskapstype. Utover dette påpeker fylkesmannen at etablering av et vindkraftverk vil fragmentere de prioriterte naturtypene ”*terrengdekkende myr og kystlynghei*”

3.4.1 Innsigelsesmøte

Det ble avholdt innsigelsesmøte den 24.1.2013 i Statens hus i Leikanger. Formålet med møtet var å gjennomgå innsigelsen og drøfte mulighet for endringer i prosjektet slik at innsigelsen kunne trekkes. Det ble i møtet konkludert med at innsigelsen opprettholdes.

Dersom NVE fatter vedtak som ikke møtekommer innsigelsen fra Fylkesmannen vil saken bli sendt til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

4 Tematisk vurdering av Okla vindkraftverk

NVE vil i dette kapitlet gjøre en tematisk vurdering av Okla vindkraftverk. De temaer og virkninger som vektlegges i konsesjonsbehandlingen veies mot hverandre i kapittel 5.

4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon

Det er målt vind i planområdet siden oktober 2005. Vindstyrken er målt på 49 m, 30 m, og 19 m høyde og vindretninger er målt på 45 m og 10 m. Vindmålingene er landtidskorrelert med vinddata fra Kråkenes fyr. Siden det ikke er målt vind i navhøyde har utbygger beregnet vind i navhøyde ut fra måledata og langtidskorrelering fra Kråkenes. Årsmiddelvind i denne høyden er i søknaden beregnet til å være 9,2 m/s, og den dominerende vindretningen er fra sør. I oppdatert informasjon oversendt NVE i e-post av 15.10.2012 fremkommer det at det etter ytterligere målinger og kalibreringer er estimert en vindstyrke på 8,8 m/s i 80 meters høyde.

I våre vurderinger av produksjon benytter NVE det omsøkte alternativet, som er 9 stk 2,3 MW turbiner. I søknaden har tiltakshaver beregnet produksjonen fra det omsøkte vindkraftverket til å kunne bli ca. 65 GWh, noe som tilsvarer en brukstid på om lag 3150 timer/år, tilsvarende en kapasitetsfaktor på 35 %. Det er forventet ubetydelig produksjonstap grunnet turbulens eller ising i det omsøkte planområdet.

I søknaden vurderer Vestavind Kraft AS totale investeringskostnader til å utgjøre 190 MNOK. Justert for inflasjon utgjøre dette 217 MNOK 2012 kr. I beregningene forutsettes det at det må betales anleggsbidrag for nettilknytningen tilsvarende 2/3 av etableringskostnaden av nytt nettanlegg. Omsøkt nettilknytning beskrives ytterligere i delkapittel 4.2.2. I søknaden oppgis drifts- og vedlikeholdskostnader til 8 øre/kWh.

Thomas Bickardt skriver i sin høringsutalelse at det i lange perioder i året vil blåse for mye til at vindturbinene vil kunne produsere og at den sterke vinden også vil føre til at vindturbinene vil få en kortere levetid enn normalt. NVE viser i denne sammenheng til utredningene om vindressurs og produksjon som er gjennomført av Kjeller vindteknikk. I fagutredningen er det beregnet at 10 minutters sammenhengende vindstyrke på 48 m/s vil forekomme hvert 50. år. Videre er det beregnet at i løpet av samme 50 års periode vil det kunne forekomme vindkast på opptil 61,8 m/s. Det oppgis også at vindturbinene det planlegges med vil være utstyrt med software som gjør dem særlig egnet til å opprettholde produksjon, selv i perioder med vindhastigheter over 25 m/s (Enercon E-70 m. storm kontroll.) Erfaringer fra Mehuken vindkraftverk viser at det likevel vil være noe produksjonstap grunnet eksremvinder, og NVE vil hensynta dette i sin vurdering av produksjon.

NVEs vurdering av kraftproduksjon og kostnader forbundet med det omsøkte vindkraftverket tar utgangspunkt i vindforhold, infrastrukturkostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader.

NVE konstaterer at vindmålemasten som er benyttet er lavere enn aktuelle vindturbiner. Vinden er derfor estimert i navhøyde. Estimeringen, basert på vindmålinger og langtidskorreleringer tilsier en vindhastighet på 8,8 m/s i 80 meters høyde. NVE har fått kartlagt vindressursene i Norge. Disse er gjennomført av Kjeller vindteknikk og vindkartene er tilgjengelig på NVEs nettsider. Vindkartet estimerer en årsmiddelvind i området på 8,5 -9,0 m/s. Vindrosen som er vedlagt søknaden indikerer en sørlig vindretning, noe som vurderes som gunstig ift. den foreslåtte turbinlayouten. Kjeller vindteknikk har også utarbeidet et kart som viser potensialet for ising og et kart som vurderer terrengkompleksiteten i et planområde. Isingskartet antyder at det kan forventes oppbygning av is på mer enn 10g/time i 100-200 timer/år. Dette indikerer at ising kan forekomme i planområdet, men i begrenset omfang.

Terrengkompleksiteten er angitt som en RIX-verdi (Ruggedness index) Denne verdien forteller hvor stor del av terrenget innenfor 2 km som har en helning på mer enn 30%. RIX verdiene for det aktuelle planområdet er på 20-40. Dette indikerer kupert terreng. Planområdet er på en fjellrygg, og helningen er bratt vest for planområdet noe som bidrar til RIX verdiene. NVE vurderer at RIX verdiene på 20-40 indikerer muligheten for noe terrengskapt turbulens. Om dette vil påvirke produksjonen er etter NVEs vurdering noe usikkert.

Ved vurdering av produksjon fra anlegget legger NVE til grunn et noe lavere produksjonsestimat enn søker. Dette fordi terrengkompleksiteten skaper noe usikkerhet knyttet til turbulensintensitet og at det forventes noe tap grunnet ekstremvind. NVE vurderer likevel at usikkerheten knyttet til den estimerte produksjonen er lav da det er målt vind i 7 år i planområdet. En gjennomsnittlig vindhastighet på 8.8 m/s, og stabil vindretning fra sør tilsier at produksjonen fra Okla vindkraftverk kan bli meget god, og NVE vurderer at det omsøkte anlegget vil kunne oppnå et høyt antall brukstimer ved god detaljplanlegging og riktig valg av turbintype. Etter NVEs vurdering vil det være realistisk å forvente en driftstid på over 3000 t/år.

Ved fordeling av nettilknytningskostnader som skissert av tiltakshaver vil nettilknytningskostnadene være moderate sammenlignet med andre prosjekter som NVE har til behandling. Utnyttelse av eksisterende trasé til Skorge er også etter NVEs vurdering god utnyttelse av eksisterende infrastruktur. Det er imidlertid heftet noe usikkerhet rundt hvor stort anleggsbidrag SFE Nett vil kreve av tiltakshaver.

Den planlagte adkomstvegen er ca 3 km lang og det planlegges 4,3 km vei internt i planområdet. Dette tilsier etter NVEs vurdering at infrastrukturkostnadene for anlegget vil være moderate.

Avhengig av anleggsbidraget vurderer NVE tiltakshavers anslag for investeringskostnader (CAPEX) som realistiske. NVE vurderer anslaget for drifts- og vedlikeholdskostnader som noe lave.

Totalt sett vurderes det omsøke prosjektet som et meget godt økonomisk prosjekt sammenlignet med andre prosjekter NVE har hatt til behandling. Dette skyldes blant annet gode vindressurser og moderate nettilknytnings- og infrastrukturkostnader. Etter NVEs vurdering vil Okla vindkraftverk være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet.

4.2 Nettilknytning og systemtekniske forhold

4.2.1 Nettilknytning og endringer i eksisterende 22-kV nett

Planområdet med nettilknytning fremgår av Figur 2-1. Vindkraftverket er planlagt tilknyttet til 22-kV fordelingsnett i Borgundvåg via en 22-kV jordkabel som følger adkomstveien. Kabelen vil bli ca. 3,8 km. Fra Borgundvåg til Skorge går det i dag en 19 km 22 kV-linje. Denne er gammel og vil snart måtte byttes ut. En eventuell etablering av Okla vindkraftverk vil fremskynde dette. SFE Nett AS og Vestavind kraft AS er blitt enige om at Vestavind Kraft AS må betale anleggsbidrag for å dekke deler av kostnaden ved bygging av nytt fordelingsnett til Skorge og tiltak i Skorge transformatorstasjon. Det nye fordelingsnettet fra Borgundvåg til Skorge vil følge eksisterende trasé og ikke føre til endringer i virkninger for naturmiljø eller andre allmenne interesser bortsett fra i Leikanger sentrum hvor ledningen skal kables. Dersom vindkraftverket realiseres må det eksisterende bryteranlegget i Skorge transformatorstasjon utvides med ett felt. Eksisterende krafttransformator er på 12 MVA. Denne må byttes ut med en transformator på 20 MVA.

Sogn og Fjordane Energi Nett AS bekrefter i brev av 13.1.2009 at de planelegger å oppgradere nettet i tråd med søknaden og at de vil kreve anleggsbidrag for oppgradering av Vestavind Kraft AS.

4.2.2 Kapasitet i sentralnettet

I Sogn og Fjordane og på Sunnmøre har ikke nettet lenger kapasitet til å ta inn ny kraftproduksjon. Det vil si at vindkraft og annen ny fornybar kraftproduksjon ikke vil bli realisert før Ørskog – Fardal er idriftsatt. Linjen har fått endelig konsesjon og Statnett har igangsatt arbeidet med mål om at ledningen skal stå ferdig innen utgangen av 2015. Den nye sentralnettslinjen vil være viktig for å legge til rette for etablering av mer fornybar energi, verdiskaping og samfunnsutvikling i Midt-Norge og Sogn og Fjordane. Ledningen vil også redusere flaskehalsen mellom områder som tidvis har hatt store prisforskjeller.

Etablering av Okla vindkraftverk er avhengig av den nye sentralnettslinjen for innmating mot sentralnettet. Dette bekreftes i brev fra Statnett av 21.1.2009 som skriver at sentralnettet ikke har kapasitet til å ta imot mer produksjon før nytt sentralnett er ferdigstilt. Kostnader for nettilknytning er vurdert i kapittel 4.1.

4.3 Forhold til eksisterende planer

4.3.1 Fylkesdelplan for vindkraft i Sogn og Fjordane

Sogn og Fjordane fylkeskommune ber i sin høringsuttalelse om at NVE ikke behandler søknaden om Okla vindkraftverk før den endelige fylkesdelplanen for vindkraft i Sogn og Fjordane foreligger.

Planen har vært på høring og fylkestinget godkjente planen den 8. juni 2011. Den overordna målsettingen for fylkesdelplanen for vindkraft er å legge til rette for at Sogn og Fjordane skal bli et pilotfylke i arbeidet med å øke produksjon av energi ved å utnytte vindkraften i fylket.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane fremmet i brev av 18. august 2011 innsigelse til den regionale planen for vindkraft etter plan- og bygningsloven § 8-4, andre ledd. Fylkesmannen fremmet innsigelsen fordi planen i for stor grad åpnet for utbygging i områder hvor konfliktnivået er vurdert som stort. Miljøverndepartementet kommenterer den regionale planen i brev av 12.3.2013. Miljøverndepartementet påpeker i sitt svar at det er flere punkter i planen som ikke er i henhold til ny naturmangfoldlov, og skriver videre at vindkraftverk som ligger i områder med stort konfliktpotensial ikke i utgangspunktet skal prioriteres, men at vindkraftverk som ligger i et slikt område likevel kan være aktuelle for utbygging. Det forutsettes at lokale styresmakter er positive til utbygging og at det under konsesjonsbehandlingen vurderes at prosjektet er akseptabelt, eller at avbøtende tiltak er tilfredsstillende. Miljøverndepartementet sitt brev er en del av den endelige vedtatte planen.

Det omsøkte planområdet ligger i det området som i den regionale planen kalles Eltvikhornet, som er en undergruppe av delområdet Stad-Vågsøy. I den regionale planen vurderes det at etablering av vindkraft i dette området vil ha stort konfliktpotensial for temaene landskap, biologisk mangfold, INON, kulturminner og kulturmiljø. For temaet er friluftsliv konfliktpotensialet vurdert som lite. Det samlede konfliktpotensialet for Eltvikhornet er vurdert som det nest høyeste i Sogn og Fjordane.

Den regionale planen for vindkraft inneholder en politisk del hvor det fremgår at Sogn og Fjordane skal legge til rette for en vindkraftproduksjon med samlet kapasitet på 1000 MW. Utbyggingen bør i henhold til planen skje i områder med lite og moderat konfliktpotensial. Det fremgår også at vindkraftverk som ligger i områder med stort konfliktpotensial ikke bør prioriteres, men at slike områder likevel kan være aktuelle dersom avbøtende tiltak er tilfredsstillende og dersom lokale myndigheter er positive. Fylkeskommunen anbefaler også at vindkraftverk bør lokaliseres på en måte som minimaliserer behov for ny infrastruktur i tilknytning til anlegget og at undersøkelsesplikten etter § 9 blir oppfylt i forbindelse med utarbeidelse av konsekvensutredning.

Selje kommune uttaler seg til planen i kommunestyrevedtak KS -048/10. I uttalelsen skriver kommunen at de mener konfliktpotensialet i kommunen er misvisende og at det vil være uheldig for kommunen at det utarbeides retningslinjer på det grunnlaget fylkesdelplanen la opp til. Kommunen påpeker at det omsøkte vindkraftverket er tilpasset, slik at det vil ha vesentlig færre virkninger enn tidligere vindkraftplaner på Stadlandet.

Det presiseres at retningslinjene ikke gjelder anlegg som fylkeskommunen har gitt endelig uttale til.

NVE konstaterer at det er utarbeidet en fylkesdelplan (regional plan) for vindkraft i Sogn og Fjordane. I henhold til vurderingene i planen vil etablering av vindkraft på Stadlandet ha store virkninger for flere temaer. Dersom lokale myndigheter er positive, og avbøtende tiltak er akseptable åpner likevel fylkesdelplanen for etablering av vindkraft i området. NVE konstaterer i den sammenheng at Selje kommune er positive til det omsøkte tiltaket, noe som ble vedtatt i kommunestyret med 16 stemmer mot én stemme.

4.3.2 Kommuneplan for Selje kommune – arbeid med ny arealdel

I henhold til plan- og bygningsloven av 1.juli 2009 §11-1 skal alle kommuner ha en kommuneplan som omfatter samfunnsdel med tiltaksplan og en arealdel.

Den eksisterende kommuneplanens arealdel er fra 1995, og Selje kommune vurderer selv at denne er foreldet og ikke lengre tjener som styringsverktøy i saksbehandling. Selje kommune har startet arbeidet med en ny kommuneplan, herunder ny arealdel.

4.3.3 Reguleringsplan for Selje kommune

Selje kommune har krevd at tiltakshaver skal utarbeide forslag til reguleringsplan for planområdet. Tiltakshaver har fremmet forslag om regulering til spesialområde for vindkraft. Oppstarten av arbeidet ble varslet den 27.5.2005. I prosessen varslet Fylkesmannen i Sogn og Fjordane innsigelse til ny reguleringsplan.

På bakgrunn av endringene i plan- og bygningsloven av 1. juli 2009 anmodet Vestavind Kraft AS den 20.11.2011 om å trekke forslaget til ny reguleringsplan. Formannskapet i Selje kommune vedtok 30.11.2011 å imøtekomme anmodningen.

4.3.4 NVEs vurdering av forholdet til eksisterende planer.

Regionale vindkraftplaner der dette foreligger er en del av beslutningsgrunnlaget i NVEs konsesjonsbehandling. Den regionale vindkraftplanen for Sogn og Fjordane er vedtatt av fylkestinget og forelagt Miljøverndepartementet. Miljøverndepartementet har stadfestet planen med noen endringer.

Fylkesdelplanen ble vedtatt i Fylkestinget sommeren 2011, og NVE konstaterer at fylkesdelplanen, med Miljøverndepartementets kommentarer, nå er endelig. Mange omsøkte vindkraftverk i fylket er avhengig av den nye sentralnettslinjen mellom Ørskog og Fardal som planlegges ferdigstilt i 2015-2016, og utfra nasjonale målsetninger om fornybar energiproduksjon innen 2020 vurderer NVE at det nå er viktig å ferdigbehandle vindkraftsaker i Sogn og Fjordane.

Når det gjelder kommuneplanens arealdel er denne fra 1995 og i følge Selje kommune ikke egnet som styringsverktøy ved arealplanlegging. I eksisterende plan er planområdet avsatt til landbruks- natur og frilluftsområde (LNF). Tiltakshaver har fremmet forslag om privat reguleringsplan men senere trukket forslaget til ny regulering.

Etter endringene i plan- og bygningsloven av juli 2009 er ikke lenger energiproduksjonsanlegg reguleringspliktig. Kommuner kan fortsatt velge å omregulere, men kan ikke lengre pålegge utbygger å gjøre dette. Intensjonen bak lovendringen er at saksbehandlingen av vindkraftverk skal følge ett lovverk, energiloven. Etter den nevnte lovendring er det NVE som styrer vedtaksprosesser og som følger opp vedtak i detaljplan- og byggefasen. Kommuner, fylkeskommuner og statlige fagetater har insigelsesrett etter energiloven. Dersom eventuelle innsigelser ikke blir imøtekommet som en del av konsesjonsbehandlingen, vil konsesjonssøknaden måtte behandles av Olje- og energidepartementet. NVE finner det derfor fornuftig at Vestavind, etter diskusjon med Selje kommune valgte å trekke forslaget til privat reguleringsplan.

4.3.5 Tidligere planer om vindkraft på Stadlandet og bakgrunn for søknad

NVE konstaterer at det tidligere har vært planer om vindkraft i Selje kommune. Statkraft SF søkte i januar 2000 om å bygge et vindkraftverk på Hoddevikfjellet på Stadlandet, sørvest for Kjødrosa – Kyrnosa. Vindkraftverket var planlagt plassert på Hoddevikfjellet sør for Dalsbøvassdraget. Vindkraftverket var planlagt med 70 MW fordelt på 35 turbiner. Nettilknytning var planlagt med 132kV linje til Bryggja transformatorstasjon i Vågsøy kommune. NVE ga konsesjon til å bygge vindkraftverket. Vedtaket ble påklaget og Olje- og energidepartementet (OED) tok klagen til følge. I OEDs vedtak ble det lagt avgjørende vekt på natur- og landskapsverdier og verdier knyttet til kulturminner og kulturmiljø. I tillegg ble det vektlagt at Forsvaret var negativ til planene. Sogn og Fjordane fylkeskommune fremmet innsigelse til planene på Hoddevikfjellet og innsigelsen ble tatt til følge av Miljøverndepartementet. Det ble lagt til grunn at Hoddevikfjellet vindkraftverk ble vurdert som svært konfliktfylt for kulturminner, kulturmiljø og landskapsestetikk.

Etter at søknaden på Hoddevikfjellet ble avslått ønsket Selje kommune å finne andre alternative planområder for vindkraft i kommunen. Kommunen sendte derfor brev til Forsvarsdepartementet og ba om en vurdering om hvilke områder som kunne være aktuelle for vindkraft. Forsvarsdepartementet svarte på brevet og anbefalte blant annet at planområdet mellom Kyrnosa og Gnullane burde utredes.

Hoddevikfjellet og Okla – forskjeller

Det var SFE produksjon som AS som startet utviklingen av Okla vindkraftverk. Prosjektet ble senere overført til Vestavind Kraft AS. NVE konstaterer at Vestavind Kraft AS er av den oppfatning at det omsøkte Okla vindkraftverk er langt mindre konfliktfylt enn det avslåtte Hoddevikfjellet vindkraftverk. Utbygger skriver at i motsetning til Hoddevikfjellet vindkraftverk vil ikke Okla være synlig fra Selje kloster, Dragseidet eller Olavskrossen. Videre var Hoddevikfjellet planlagt med en 26,4 km lang 132 kV luftlinje over Stadlandet. Nettilknytningen av Okla vindkraftverk vil til sammenligning legges i kabel langs adkomstvei frem til eksisterende nett 22 kV nett i Borgundvåg. Okla vindkraftverk vil også føre til mindre tap av INON. Tabellen under viser forskjeller i konsekvensvurderingene utvalgte tema.

Konsekvensutredning av prosjektene*		
	Stadlandet (Hoddevikfjellet) inkl. 132 kV kraftlinje til Bryggja	Okla alternativ 2b. Ikke ny luftlinje
Landskap, samla	Meget stor/stor negativ	Stor/middels negativ
Kulturlandskap av nasjonal verdi, Hoddevik til Liset	Meget stor negativ	Ingen konsekvens
Kulturminner	Meget stor negativ	Middels negativ
Selje kloster	Meget stor/stor negativ	Ingen konsekvens
Dragseidet	Meget stor negativ	Ingen konsekvens
Olavskrossen	Meget stor negativ	Ingen konsekvens
Ervika	Stor negativ	Ubetydelig
Friluftsliv samlet	Stor negativ	Stor/middels negativ
Naturmiljø	Meget stor/stor negativ	Stor negativ
Nettiknytning	Meget stor/ stor negativ	Liten positiv**
Turisme og reiseliv	Stor negativ	Middels negativ
Forsvarsinteresser	Stor negativ	Ingen konsekvens

*Konsekvensutredningsprogrammene for Okla og Hoddevikfjellet vindkraftverk var ikke identiske. Ordlyden i tabellen er derfor tilpasset. ** Liten positiv konsekvens forutsetter kabling gjennom Leikanger sentrum

4.4 Landskap og visuelle virkninger

Dette delkapittelet må sees i sammenheng med delkapittel 4.5 som omhandler visuelle virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Fagrapporten for landskap og visuelle virkninger er utarbeidet av Sweco AS.

4.4.1 Beskrivelse av landskapet

Landskapet i området for det planlagte vindkraftverket har stor variasjon i terrengform og vegetasjonsdekke og er preget av skogløst kystlandskap med grønne beiteområder. De bratte beiteområdene ut mot havet er preget av å ha blitt tilført store mengder sjøsalt. På fjellplatåene består landskapet av gras og kystlynghei. Stadlandet er et langstrakt fjellplatå på 400-600 m.o.h. med markante klippeformasjoner ut mot havet. I dalene ut mot havet finnes sandavsetninger med hvite strender og flygesand som dekker dalsidene. De spesielle vegetasjonstypene gir landskapet en særpreget karakter. Vegetasjonstyper diskuteres ytterligere i delkapittel 4.7.

Landskapet er preget av jordbruksaktiviteter, blant annet av slåtteenger og beitebakker, lynghei og kulturminner. Fagutreder vurderer landskapet til å ha høy opplevelsesverdi på grunn av de store kontrastene mellom hav og land og de markante, bratte terrengformene ut mot havet. Flere kulturminner knyttet til jordbruk bidrar til landskapets verdi. Klimaet og det skiftende været er vurdert til å bidra til at landskapselementene kan oppleves med særlig stor inntrykkstyrke.

Etter Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) sin inndeling av landskapstyper tilhører landskapet region 20 "Kystbygdene på vestlandet" og underregion 20.6 "Bremangerlandet/Stad". Østsiden av Stadlandet fra Gnullene og sørover tilhører region 21 "Ytre fjordbygder på vestlandet" og underregion "Søre Sunnmøre".

Landskapstypen på Stadlandet er av fagutreder vurdert som sjelden i Norge og minner om landskapstyper på andre siden av Nordsjøen, som i Skottland, på Færøyene og Orknøyene. Landskapets opplevelsesverdi er av fagutreder vurdert som stor på grunn av at det skiftende været, kombinert med møtet mellom hav og land.

Fagutreder konkluderer med at landskapet har nasjonal verdi, og at landskapet har stor grad av sårbarhet for tyngre tekniske inngrep. I den regionale planen for vindkraft i for Sogn og Fjordane ligger planområdet innenfor det som i planen er avgrenset som "Eltvikhornet". Landskap innenfor dette området er gitt regional verdi, men konfliktpotensialet ved etablering av vindkraft er vurdert som stort. Området som ligger sørvest for Eltvikhornet (Langedalen) er gitt nasjonal verdi i planen.

4.4.2 Visuelle virkninger

I fagrapporten for landskap og visuelle virkninger beskrives flere forskjellige utbyggingsløsninger. Alternativ 1 besto av 18 turbiner og alternativ 2 består av inntil 9 turbiner. Det fremgår av søknaden at det er alternativ 2 som er det omsøkte alternativet. Det omsøkte utbyggingsalternativet består av vesentlig færre vindturbiner enn de andre alternativene og de visuelle virkningene ved etablering av dette alternativ er vesentlig reduserte sammenlignet med alternativ 1.

Under gjengis derfor virkninger fra det *omsøkte* alternativet. Der hvor det er vesentlige endringer i visuelle virkninger mellom alt.1 og alt. 2 vil dette spesifiseres. Visuelle virkninger for kulturminner/kulturmiljøer som har middels/stor verdi eller mer, og er vurdert som sårbare for utbyggingen, omtales i delkapittel 4.5 som omhandler virkninger for kulturmiljø og kulturminner.

Ved utbygging av alternativ 2 er det bare de nordligste turbinene som bli bygget. Turbinene vil ikke være synlige fra områder som Leikanger, Sjøstad og søndre del av Morkadalen. Turbinene vil heller ikke være synlige fra Dragseidet med Olavskrossen eller fra Selje og Selje kloster. Fra fjellplatået oppe på Stadlandet vil turbinene påvirke landskapet. Fra Kjerringa vil turbinene være synlige men er ikke i naturlig utsynsretning fra utkikkspunktet på Vestkapp. Topografien ved utkikkspunktet skjærer for utsikt innover mot Stadlandet. Fra kapellet i Ervika vil to turbiner være delvis synlige.

Fjellplatået på Stadlandet

Det omsøkte vindkraftverket er planlagt utbygget nordøst for dalen mellom fjelltoppene Kjøsnoa og Kyrnosa. Fjellplatåene er hovedsakelig dekket av kystlynghei med innslag av myr. Fjellområdene er av fagutreder vurdert til å ha stor opplevelsesverdi og til å være sårbare ovenfor tyngre tekniske inngrep. Uansett utbygningsalternativ vil samtlige turbiner være synlige herfra og utbyggingen vil prege landskapet og påvirke opplevelseskvaliteten. Det går turstier i fjellområdene og turbinene vil påvirke utsikten fra flere fjelltopper. For vurderinger knyttet til friluftsliv vises det til delkapittel 4.6.

Kjerringa

Det omsøkte alternativet vil være godt synlig fra værradaren på Kjerringa. Fra utkikkspunktet Vestkapp vil imidlertid sikten innover mot Stadhalvøya være begrenset. Utkikkspunktet ligger 485 meter over havet, med bratte klippekanter ut mot havet. Fra toppen av Kjerringa er det utsikt i alle retninger og vindkraftverket vil være synlig herfra. Nærmeste turbin er planlagt ca. 5 km fra toppen.

Ervika

Okla vindkraftverk vil delvis være synlig fra Ervika. Ervika er den vestligste kystbygda på Stadlandet. Bebyggelsen ligger på en slette rett ovenfor stranden. Ervika er en av de få grendene hvor det fortsatt drives fulltids gårdsdrift. I Ervika ligger et kapell som ble bygget til minne om de omkomne etter et

forlis under krigen. Ervika vurderes av fagutredere som et intakt landskap som er sårbart ovenfor større tekniske inngrep.

I tiltakets fjernområde vil turbinene være synlig i store områder øst for Vannylvsfjorden, men avstanden til tiltaket gjør at turbinene kun i liten grad vil påvirke landskapet.

Alternativ 2 har etter fagutreders vurdering langt færre visuelle virkninger for landskap enn alternativ 1. Tiltaket innebærer imidlertid et teknisk inngrep i et område som er vurdert som sårbart og som også er vurdert til å ha nasjonal verdi.

DN og RA vurderer Okla vindkraftverk til å havne i kategori E. Dette innebærer tiltaket vurderes til å være i svært stor konflikt med nasjonale mål og at avbøtende tiltak ikke vil kunne redusere konflikten. Videre skriver flere høringsuttalelser, blant annet Stad landskap, Høgskolen i Sogn og Fjordane og Sogn og Fjordane fylkeskommune at de anbefaler at det ikke gis konsesjon på bakgrunn av vindkraftverkets virkninger for landskap. Det påpekes at Norge har ratifisert den Europeiske landskapskonvensjonen.

4.4.3 NVEs vurdering av tema landskap

NVE konstaterer at Norge ratifiserte den Europeiske landskapskonvensjonen i 2001. Konvensjonen trådte i kraft 1. mars 2004. Norge har gjennom konvensjonen forpliktet seg til å:

1. vurdere om landskap er godt nok ivaretatt i lovverket
2. integrere landskap i politikk på områder som kan ha direkte eller indirekte innvirkning på landskap
3. forbedre de faktiske kunnskapene om egne landskap
4. utdanne fagfolk og fremme undervisningsopplegg i skoler og universiteter
5. bidra til å bevisstgjøre folk i det sivile samfunnet, private organisasjoner og offentlige etater
6. gi befolkningen, lokale og regionale myndigheter og andre mulighet for å medvirke i landskapspolitikken
7. legge til rette for samarbeid over landegrensene på lokalt og regionalt nivå

Vindturbiner er store konstruksjoner som vil ha virkninger for landskapet de bygges i. Den europeiske landskapskonvensjonen vurderes derfor som relevant for konsesjonsbehandling av vindkraftverk etter energiloven og konsekvensutredning etter plan- og bygningslovens forskrift. Dette gjelder etter NVEs vurdering punkt 2 og 6 ovenfor.

NVE viser til utredningsprogram fastsatt 18.4.2005. Utredningsprogrammet inneholder krav om utredninger av tiltakets virkninger for landskap. Punkt 2 ovenfor er derfor etter NVEs vurdering ivaretatt. Videre sikrer konsesjonsbehandling etter energiloven deltakelse både fra enkeltpersoner, lokale myndigheter og regionale myndigheter. For en beskrivelse av NVEs behandlingsprosess henvises det til kapittel 3 ovenfor. Punkt 6 ovenfor er etter NVEs vurdering derfor ivaretatt i konsesjonsbehandlingen. NVE kan ikke se at en eventuell konsesjon til Okla vindkraftverk vil være i strid med den europeiske landskapskonvensjonen.

NVE slutter seg til fagutreders vurdering av landskapets verdi på Stadlandet. NVE konstaterer imidlertid at det omsøkte tiltaket er redusert med 11 turbiner for å hensynta blant annet virkninger for landskap. Reduksjonen i antall turbiner har etter NVEs vurdering vesentlig redusert de visuelle virkningene. Vindkraftverket vil ikke i like stor grad påvirke landskapets

karakter, da tiltakets skala vil være mindre dominerende. Det reduserte utbyggingsalternativet vil ikke være synlig fra områder som Leikanger, Sjøstad og søndre del av Morkadalen. Turbinene vil heller ikke være synlige fra Drageidet med Olavskrossen eller fra Selje og Selje kloster.

Tiltaket vil være synlig fra toppen av Kjerringa, men ikke fra det opparbeidede utkikkspunktet som har naturlig utsyn utover mot havet (Vestkapp). Et område på sør-vest siden av Stadlandet (Hoddevik - Liset) er anbefalt som ett av 20 utvalgte jordbruksområder i landet pga. biologiske og kulturhistoriske verdier. Tiltaket vil ikke være synlig herfra.

NVE finner ikke at det omsøkte tiltaket vil være et dominerende inngrep i Stadlandskapet, men er planlagt i et område som av fagutredere er vurdert til å ha stor opplevelsesverdi. Landskapet i området hvor vindkraftverket er omsøkt er i fylkesdelplanen gitt regional verdi. NVE vil vektlegge landskapsvirkninger i den samlede vurderingen av tiltaket.

4.5 Kulturminner og kulturmiljø

I arbeidet med konsekvensutredningen er det identifisert 19 kulturminner/kulturmiljøer innenfor tiltakets influenssone. Den omsøkte utbyggingen vil ikke være synlig fra Selje, Selje kloster og Hoddevika. Den omsøkte utbyggingen vil heller ikke være synlig fra Olavskrossen. Likevel konstaterer NVE at Okla vindkraftverk vil være synlig fra Ervika, Vestkapp og Storholmen, hvor Ervika og Storholmen er vurdert til å ha stor verdi og Vestkapp er vurdert til å ha middels verdi. Alle de tre lokalitetene er vurdert til å være sårbare for det omsøkte tiltaket. Virkninger for Ervika er vurdert som middels/stor negativ og virkninger for Vestkapp er vurdert som middels. Virkningene for Storholmen er også vurdert som middels negativ. Under følger en kort beskrivelse av de tre kulturmiljøene med middels verdi eller større som er vurdert som sårbare for etablering av vindkraftverket.

Ervika

Ervika er av fagutredere beskrevet som et kulturlandskap med kystmiljø og kulturminner knyttet til krig og forsvar. Det er også særpregete steinfjøs og St. Svithunkapellet og gravplassen utgjør en viktig del av kulturlandskapet. Det drives fortsatt helårs gårdsdrift. Ervika ligger i tiltakets mellomsonen og synlighetskartet viser at to turbiner vil være delvis synlige herfra. Lokaliteten er vurdert som sårbar for tiltaket tross for avstanden da turbinene vil være tydelige i horisonten når en ser innover daldraget mot øst. Konsekvensgraden er vurdert til stor/middels negativ.

Storholmen

Storholmen beskrives av fagutredere som et kulturmiljø knyttet til handel og det er flere automatisk fredete kulturminner her. På vestsiden av Storholmen ligger et kulturminne som kan dateres til jernalder. Storholmen ligger i tiltakets mellomsonen. Synlighetskartet viser alle turbinene vil kunne bli synlige herfra. Til tross for avstanden vurderes lokaliteten som sårbar for tiltaket da vindturbinene vil ligge i naturlig utsynsretning med få topografiske hindringer mellom kulturmiljøet og vindkraftverket. Storholmen er av utredere vurdert til å ha stor verdi, og virkninger for kulturmiljøet ved etablering av vindkraftverket er vurdert som middels.

Vestkapp

På Vestkapp finnes nyere tids kulturminner knyttet til krig og forsvar. Det dreier seg om steinoppbygde bunkere fra 2. verdenskrig. Synlighetskartet viser at alle turbinene vil kunne være synlige eller delvis synlige fra krigsminnene. Lokaliteten er av fagutredere vurdert som sårbar for tiltaket da turbinene vil ligge i naturlig utsynsretning med få topografiske hindre mellom krigsminnet

og det planlagte vindkraftverket. Verdien av krigsminnet er vurdert som middels av fagutreder og virkningen ved etablering av det omsøkte vindkraftverket er vurdert som middels negativ.

Nettilknytningen vil følge eksisterende trasé, bortsett fra at det vil legges kabel gjennom Leikanger sentrum. Vurdering av virkninger av nettilknytninger er av fagutreder dermed vurdert som liten positiv.

I den regionale planen for vindkraft er delområdet hvor vindkraftverket tenkt lokalisert i gitt nasjonal verdi for kulturmiljø og det er vurdert at etablering av vindkraft vil ha stort konfliktpotensial for kulturmiljø. Vurderingen omfatter hele Stadlandet og begrunnes blant annet med at området som helhet viser stort kulturhistorisk mangfold som favner over store tidsperioder. Av konkrete verdier nevnes Selje kloster, Dragseidet og Ervika som vurderes som et viktig kulturmiljø som har kulturminner fra en lang tidsepoke.

Flere høringsuttalelser, blant annet høgskolen i Sogn og Fjordane påpeker at Stadlandet er et internasjonalt viktig kulturmiljø og at etablering av Okla vil komme i konflikt med verdien av kulturmiljøet. Fortidsminneforeninga i Sogn og Fjordane skriver at etablering av vindkraftverket vil påføre ubotelig skade for de nasjonalt viktige kulturminnene i området. Riksantikvaren vurderer at det er stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner i planområdet.

Riksantikvaren og DN har i den tematiske konfliktvurderingen gitt Okla vindkraftverk konfliktkategori C for kulturminner og kulturmiljø.

Riksantikvaren vurderer at det er et potensial for å finne automatiske fredete kulturminner i planområdet og at det kan være spor etter utmarksbruk fra de siste 500 år. De påpeker og at det kan finnes steinalderlokaliteter i området, og at Stadlandet kan ha vært isfritt under siste istid, noe som gir et potensial for å finne spor etter mennesker fra før slutten av siste istid. Potensialet for funn av ukjente automatisk fredete kulturminner er vurdert som middels i de laveste partiene av adkomstvegen, og som lite/middels i planområdet for øvrig.

4.5.1 NVEs vurdering av virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Et vindkraftverk nær et kulturminne og/eller kulturmiljø kan gi en redusert opplevelse av kulturminnet/kulturmiljøet. NVE vurderer at den omsøkte utbyggingen i stor grad tar hensyn til eksisterende kulturminner i vindkraftverkets influenssone ved at utbyggingsplanene er halvert fra opprinnelig plan. Halveringen medfører etter NVEs vurdering en vesentlig reduksjon i mulige virkninger for kulturmiljøer i vindkraftverkets influenssone. Vindkraftverket vil likevel være synlig fra kapellet i Ervika, jernalderlokaliteten på Storholmen og fra krigsminnene på Vestkapp. Selv om vindkraftverket er synlig fra de nevnte kulturminnene er alle i en avstand fra vindkraftverket som tilsier at kulturminnene ikke vil bli påvirket av støy eller skyggekast. NVE mener derfor at etablering av vindkraftverket ikke vil påvirke den pedagogiske verdien, ei heller bruksverdien av kulturminnene. Vindkraftverket vil imidlertid være plassert i naturlig utsynsretning ved de nevnte kulturminnene og dette kan redusere opplevelsesverdien noe. Reduksjon av opplevelsesverdi vurderes som liten pga avstand mellom kulturminnet og det omsøkte vindkraftverket.

NVE konstaterer at det ikke er registrert automatisk fredete kulturminner eller fredete nyere tids kulturminner i planområdet, men at fagutreder og Riksantikvaren vurderer at det er potensial for funn av automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Det er ikke gjennomført nye undersøkelser innenfor planområdet i forbindelse med konsesjonssøknaden. Etter NVEs vurdering er det hensiktsmessig at arkeologiske undersøkelser etter kulturminneloven §-9 gjennomføres som en del av utarbeidelse av detaljplan, noe som innebærer at dette normalt gjennomføres etter konsesjonsvedtak. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven

§ -9 skal være oppfylt før eventuelt anleggsarbeid starter. NVE understreker i den sammenheng at undersøkelsene kun skal gjennomføres i områder som blir direkte berørt av anlegget. NVE legger til grunn at tiltakshaver følger opp bestemmelsene i kulturminneloven, herunder § -8 om frigivningsprosesser. Dette vil ivareta eventuelle automatisk fredete kulturminner i planområdet.

Flere høringsparter skriver at fagrapporten om kulturminner og kulturmiljøer ikke i tilstrekkelig grad hensyntar verdien av det helhetlige kulturmiljøet på Stadlandet.

NVE konstaterer at det fremgår av fagrapporten at det er tatt hensyn til at det omsøkte vindkraftverket er planlagt i et landskap av nasjonal verdi hvor det også er stor verdi knyttet til kulturskapte elementer som kystlynghei, beitelandskap og bosetningsstrukturer.

Det er ikke gjort arkeologiske undersøkelser i planområdet i forbindelse med konsesjonsøknaden og det er ikke tilgjengelig registrert automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Ved positivt konsesjonsvedtak vil NVE gjennom vilkår til konsesjonen sikre at arkeologiske undersøkelser blir gjennomført før anleggsarbeid kan igangsettes. Det omsøkte alternativet er redusert fra opprinnelig plan for å redusere indirekte virkninger for blant annet kulturminner. Endringene har medført at vindkraftverket blant annet ikke vil være synlig fra Olavskrossen. Vindkraftverket vil heller ikke være synlig fra Selje kloster. Okla vindkraftverk vil likevel kunne medføre visuelle virkninger for enkelte kulturminner og -miljøer i vindkraftverkets influensområde. Etter NVEs vurdering kan en eventuell realisering av et vindkraftverk gi noe reduksjon i opplevelsesverdien av disse kulturminnene. NVE vil derfor vektlegge virkninger for kulturminner og kulturmiljø i den samlede vurderingen av tiltaket.

4.6 Friluftsliv og reiseliv

Det omsøkte vindkraftverket er planlagt på høydedraget mellom Kyrnosa og Kjødrosa. Adkomstveien fra Borgundvåg er delvis planlagt langs eksisterende tursti. Planområdet har i gjeldende kommuneplan status som LNF område. En tursti går på tvers av det aktuelle planområdet og denne stien vil kunne bli direkte berørt av tiltaket.

Tiltakets influensområde benyttes til turgåring, jakt og fiske samt bærplukking. Tall fra 1999 viser at det var 1775 besøkende på 8 av de nærmeste fjelltoppene i tiltakets influensområde. Størstedelen av disse registreringene (1133) er gjort på toppene Bukken og Skretua som ligger lengre sør på Stadhalvøya, med en avstand på om lag 6,8 km fra det aktuelle tiltaket. På Stadhalvøya drives det også båtturer og sjøfiske og bølgesurfing/bading. Disse aktivitetene vil ikke bli berørt av tiltaket.

Leif Borgund skriver i sin høringsuttalelse at i det felles turheftet som Sogn og Fjordane turlag distribuerer, er det i årene 2006-2009 bare beskrevet én planlagt tur til Stad halvøya. Denne turen er i følge Borgund til ytre Fure, hvor tiltaket ikke vil være synlig.

Tiltaket vil være godt synlig fra Vestkapp (Kjerringa). På Vestkapp er det hytte som er åpen for servering fra påsken til september og det er vurdert at det er 20 000 til 30 000 besøkende i året på Kjerringa. (Hytta ble skadet under stormen *Berit*) Toppen av Kjerringa er ca. 5 km fra det omsøkte tiltaket. Kjerringa er tilgjengelig med bil, og parkeringsplassen er utgangspunkt for fotturer i sommerhalvåret. Andre områder brukt til friluftsliv i tiltakets influensområde er Leikanger – Eltvik, Ervik - Morkadalen og Hoddevikfjellet.

NVE konstaterer at det fremgår av konsekvensutredningene at det er flere hyppig brukte turløyper- og stier i tiltakets influensområde. Det går også en tursti igjennom planområdet. Denne stien kan bli direkte berørt i anleggsfasen da det vil kunne være ferdselsrestriksjoner i området under bygging av anlegget. I driftsfasen vil vindkraftverket kunne være åpent for ferdsel. Adkomstveien til

vindkraftverket vil erstatte deler av turstien fra Borgundvåg opp på fjellet. Dette vil bety at det kan være ferdselsrestriksjoner også her i anleggsperioden. I driftsperioden vil veien føre til økt tilgjengelighet slik at flere brukergrupper får tilgang til området.

Det omsøkte utbyggingsalternativet vil ha mindre visuelle virkninger for turområdene lengre sør på Stadlandet enn alternativ 1. Turbinene vil likevel være synlig fra de mest besøkte fjelltoppene her. Fra Kjerringa vil også færre turbiner være synlig i det omsøkte alternativet, men det er turbinene i dette alternativet som vil være nærmest Kjerringa. Alle turbinene vil være synlige fra toppen på Kjerringa i klarvær dersom en retter blikket innover Stadlandet. I fylkesdelplanen for vindkraft for Sogn og Fjordane er området Hoddevika – Ervika – Kjerringa omtalt som friluftsområder av nasjonal verdi med bakgrunn i stor symbolverdi, opplevelseskvaliteter, mange brukere nasjonalt, og mange kultur- og naturvitenskapelige verdier. Tiltaket vil ikke være synlig fra Hoddevika eller fra veien til Hoddevika, men vil vær delvis synlig fra Ervika. Tiltaket vil være helt eller delvis synlig fra Kjerringa og fra veien opp til Kjerringa.

For turgåere og jegere/fiskere på Stadplataet mellom Eltvikhornet, Kyrnosa, Gullane og Kjødnoa vil det omsøkte vindkraftverket være godt synlig og kunne virke dominerende i landskapet. Det er en del turgåere i området og landskapet og naturen vil oppleves annerledes i dette området. Også på vestsiden av Dalsbøvatnet vil turbinene kunne dominere utsynet mot øst. Fra Olavskrossen og fra Selje kloster vil tiltaket ikke være synlig. Tiltaket vil heller ikke være synlig fra det utvalgte jordbrukslandskapet Hoddevik – Liset.

I den regionale planen for vindkraft er det vurdert at konfliktnivået for friluftsliv ved etablering av vindkraft vil være lite.

Hurtigruta passerer utenfor Stadlandet. Hurtigruta passerer Stadlandet i en avstand på ca. 7 km fra det omsøkte tiltaket. Tiltaket vil ikke være synlig fra Sildagapet og vil ikke kunne skimtes fra hurtigruta før den runder Stadhalvøya. Tiltaket vil forbli synlig aktenfor hurtigruta ved kryssing av Vanylvsfjorden.

Thomas Bickardt skriver i sin høringsuttalelse at etablering av vindturbiner på Stad vil ha store virkninger for nyetablerte reiselivsnæringer i området. Bickardt fremhever spesielt næringer som fokuserer på urørt natur- og friluftslivsområder. Høgskolen i Sogn og Fjordane er i sin høringsuttalelse også bekymret for virkninger for reiseliv i området dersom vindkraftverket blir realisert. Videre skriver Sogn og Fjordane turlag at de vurderer at vindkraftverket vil ha større virkninger for friluftsliv enn det som fremkommer av konsekvensutredningene.

Når det gjelder fare for iskast fra turbinene indikerer NVEs isingskart at planområdet ligger i en høyde hvor en kan forvente en oppbygning av is på mer enn 10g is pr. time i 100 til 200 timer i året. Dette betyr at aktiv ising kan forekomme i 4 – 8 dager i året. På bakgrunn av dette vurderer NVE at faren for iskast er liten. Det bør likevel settes opp varselskilt på særlig utsatte dager. Iskast er også omtalt i delkapittel 4.1.

NVE konstaterer at det foregår friluftaktivitet i det omsøkte vindkraftverkets influenssone. Det er også tilrettelagt for reiseliv i områder som er innenfor vindkraftverkets influenssone. Spesielt gjelder dette Kjerringa som er både et reisemål for turister og et utgangspunkt for friluftslivsaktiviteter. Det omsøkte tiltaket vil være synlig fra Kjerringa. Fra utkikkspunktet på Kjerringa er likevel den naturlige utsynsretningen utover mot klippene og Sildagapet.

Det omsøkte vindkraftverket vil ha små virkninger for friluftsliv, men vil være godt synlig for turgåere og jegere på Stadplataet og synlig fra fjelltoppene lengre sør på Stadhalvøya. Det kuperte terrenget vil føre til at synligheten vil variere mye innenfor korte avstander. Tiltaket vil

påvirke opplevelsesverdien av landskapet dersom en ferdes på Stadplatået. Fra Kjerringa vurderer NVE at vindturbinene i liten grad vil dominere terrenget selv om 5-7 turbiner vil være helt eller delvis synlig fra toppen av Kjerringa. Tiltaket er etter NVEs vurdering tilpasset området det er planlagt i. Vindturbinene vil etter NVEs vurdering ikke dominere utsikten fra toppen av Kjerringa innover mot Stadhalvøya eller utsynet nordover fra fjelltoppene sør på Stadlandet. Etter NVEs vurdering er en stor del av landskaps- og opplevelsesverdiene knyttet til Stadlandet i skjæringspunktet mellom natur, hav og næring, og tiltaket vil etter NVEs vurdering ikke være til hinder for disse opplevelsesverdiene.

4.7 Naturmangfold

Nedenfor følger en omtale og vurdering av vindkraftverkets virkninger for naturmangfold, inndelt etter undertypene naturtyper og vegetasjon, fugl, og andre dyrearter. Konsekvensutredningen for naturmangfold bygger på fagrapporter utarbeidet av SWECO i 2005 og 2007. Etter NVEs vurdering oppfyller ikke fagrapportene kravet i naturmangfoldloven om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag og NVE ba derfor om tileggsutredninger den 27.2.2013. NVE mottok tileggsutredningene den 1.7.2013. NVE viser i denne sammenheng til vurdering av kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold etter naturmangfoldloven §8 i kap. 2.1 i vedlegg 1 og vurdering av samlet belastning i henhold til naturmangfoldsloven § 10 delkapittel 4.7.4

4.7.1 Naturtyper og vegetasjon

I fagrapporten fra 2005 og 2007 er det vurdert at fire naturtyper vil kunne bli berørt av det omsøkte tiltaket.

Viktig bekkedrag

Den planlagte anleggsveien skal gå langs bekkedraget. I rapporten fra 2005 vurderes det at omfanget vil kunne variere fra ”intet til stort negativt” avhengig av trasévalg.

I fagrapporten fra 2013 fremgår det at viktige bekkedrag ikke er definert som en rødlista naturtype og vegetasjonen langs Storelva er av fagutreder vurdert som artsfattig. Arter som dominerer er blåbær- og annen lyng, smyle, skogssnelle og blåknapp.

Kystlynghei:

I fagrapportene fra 2005 og 2007 fremgår det at området vil påvirkes, men at påvirkningen vil avhenge av utformingen av vindkraftverket. Omfanget ble vurdert som middels negativt. Videre påpeker fagutreder at et positivt tiltak for kystlyngheien i området kan være å legge til rette for utmarksbeite i området. Kystlynghei vurderes som mindre sårbar enn den terrengdekkende myrtypen som også omfatter deler av planområdet. Utreder anbefaler i utredningene fra 2005 at det bør gjennomføres tileggsutredninger for å bøte på kunnskapsmangler og for å få et bedre grunnlag for detaljplanlegging.

I fagrapporten fra 2013 konstateres det også at anleggsveien går gjennom et område bestående av røsslyngdominert kystlynghei. Det påpekes imidlertid at det er en del einerbusker i området, noe som tyder på begynnende gjengroing. Området vurderes av fagutreder likevel til å ha lokal verdi.

Deler av planområdet består også av vegetasjonstyper som sorterer under kystlynghei og således er kategorisert som sterkt truet (EN) i rødlista for naturtyper(2011). Etter befaringsplanområdet sommeren 2013 vurderer fagutreder likevel det som tvilsomt at verdien på de aktuelle områdene kan settes høyt da naturtypen i planområdet ikke er holdt i hevd.

Terrengdekkende myr

Det er store myrer i området og det ble i 2005 og 2007 vurdert at det ville være vanskelig å unngå inngrep i disse. Omfanget ble vurdert som stort negativt. Det påpekes at omfanget av virkninger for myrtypene vil avhenge av detaljutforming av anlegget.

Samlet sett ble omfang av inngrepet for naturtyper i 2005 og 2007 vurdert som middels til stor negativ. I omfangsvurderingen ble det av fagutreder lagt spesielt vekt på sannsynlig verdiforringelse av de større terrengdekkende myrene i området.

Terrengdekkende myrer omtales i revidert utgave av DN's håndbok 13 under naturtypen *kystmyr*. I håndboka er *intakte terrengdekkende myrer* vurdert som svært viktige kystmyrlokaliteter. I Norsk rødliste fra 2011 er kystnedbørsmyr vurdert som sårbar (VU). Etter befaring i området sommeren 2013 vurderes verdien på de terrengdekkende myrene som sterkt redusert på grunn av torvuttak. Dette har i følge fagutreder ført til at myrene er fragmenterte og etter fagutreders vurdering kan ikke myrområdene lenger forstås som intakte terrengdekkende myrer. Fagutreder vurderer derfor at myrområdene i planområdet havner utenfor definisjonen av den rødlista naturtypen kystnedbørsmyr.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane kommenterer verdivurderingene som ble gjennomført sommeren 2013 i brev av 1.10.2013. Fylkesmannen stiller seg uforstående til at myrområdene er vurdert til å ha lav verdi, og er av den oppfatning at fagutreder har forvekslet nedbørsavrenning med torvuttak, og at det ikke foreligger faglige grunner for å nedjustere verdien av naturtypen.

DN har i sine tematiske konfliktvurderinger vurdert det omsøkte tiltaket til å være i stor konflikt med nasjonale miljømål, blant annet på grunn av at tiltaket vil berøre naturtypene terrengdekkende myr og kystlynghei.

Flere høringsuttalelser, blant annet Universitetet i Bergen og Norske landskapsarkitekters forening skriver i sine høringsuttalelser at de advarer mot ubyggning bla. pga kvalitetene til det sammenhengende kyst- og myrlandskapet i planområdet. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har fremmet innsigelse mot det omsøkte tiltaket blant annet på bakgrunn av tiltakets virkninger for naturtyper i planområdet.

NVE konstaterer at flere høringsparter, inkludert Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane vurderer naturtypene i området til å ha stor verdi, og at inngrep i disse områdene vil være i strid med nasjonale mål. NVE har i denne konkrete saken bedt om tilleggsvurderinger for å klargjøre avgrensingen av naturtypene i planområdet. NVE stilte krav om at tilleggsvurderingene blant annet skulle baseres på befaringer i området. Befaringen ble gjennomført sommeren 2013. NVE konstaterer videre at fagutreders konklusjon er at kystlyngheien i området ikke er holdt i hevd og at myrlandskapet delvis er preget av torvuttak. Etter fagutreders vurdering naturtypene følger ikke gis en høy verdi. NVE slutter seg til denne vurderingen og konstaterer at planområdet ikke berører det opprettede verneområde for myr på Stadlandet. NVE konstaterer at det er opprettet et verneområde for myr på Stadlandet. Verneområdet fremgår i Naturbase under navnet "*Dekkjene*". Det omsøkte planområdet berører ikke dette verneområdet.

Etter NVEs vurdering vil ikke etablering av vindkraftverket være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer, jf. naturmangfoldloven §-4, eller for plantearter, jf. Naturmangoldsloven §-5. Til grunn for denne vurderingen legger NVE tilleggsutredninger som er gjennomført etter feltbefaring sommeren 2013. Det fremgår av utredningen at det er flere prioriterte naturtyper i planområdet, herunder kystlynghei og terrengdekkende myr. Kystlyngheien i planområdet er imidlertid preget av begynnende gjengroing og de terrengdekkende myrene i planområdet er fragmenterte og preget av tidligere torvuttak. NVE

ønsker også å peke på at fagutreder i 2005 og 2007 konkluderer med at virkninger for naturtypene kan reduseres ved detaljplanlegging som hensyntar de aktuelle naturtyper. NVE vil derfor i en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport-, og anleggsplan(MTA), der det skal redegjøres for hvordan ulemper for naturtyper og vegetasjon/planter kan unngås ved plantilpasninger, jf. naturmangfoldsloven §-12. I i MTA-planen skal det fremgå hvordan endelig utbyggingsløsning hensyntar naturtypene kystlynghei og terrengdekkende myr.

4.7.2 Fugl

I fagrapportene om fugl fra 2005 og 2007 er det avgrenset flere områder med middels og stor verdi for fugl. Begrunnelsen for denne verdsettingen var at det i området fantes arter på den norske rødlista som havørn, vandrefalk, kongeørn, hubro, sangsvale og smålom. Området ble også vurdert til å ha en viktig funksjon som trekk-, raste- og overvintringsområde for flere rødlista arter. Det ble påpekt at området kunne ha internasjonal viktighet for trekkfugl, men at dette var for dårlig studert til å trekke bestemte konklusjoner. Feltbefaring ble gjennomført i september, utenfor hekketiden, og forekomstene av hekkende fugl i planområdet var derfor ikke kjent. NVE ba i februar 2013 om tilleggsutredninger for å styrke kunnskapsgrunnlaget om fugl, med krav om at det skulle gjennomføres befaring i hekketiden.

Hubro

Det er i følge fagutreder gjort én observasjon av hubro på Stadlandet. Observasjonen ble gjort i desember 2009 ved Ytre Drage, ca 6 km fra planområdet. Tidligere registrerte hekkeplasser for hubro ligger alle i bergskrenter ned mot havet. Hubro er i Norsk rødliste for arter (rødlista) kategorisert som truet (EN). Det knyttes usikkerhet til om vindkraftverk vil ha virkninger for hubro. Utredninger som er gjort i forbindelse med vindkraftprosjekter viser at hubroen oppholder seg i høyder som tilsier at den ikke er spesielt utsatt for vindturbiner. Hubroen driver imidlertid posteringsjakt og hubro kan være sårbar for kraftledninger på lavere spenningsnivå. Hubroen er også følsom for menneskelig aktivitet og forstyrrelse ved reirområdet i hekketiden.

Havørn (norsk ansvarsart)

Konsekvensutredningene viser at det er en bestand av havørn på Stadlandet. I rødlista fra 2010 er havørn kategorisert som en livskraftig bestand (LC). De nærmeste hekkeplassene for havørn er 3,5 og 4 km fra det omsøkte planområdet og samtlige hekkeplasser er lokalisert i fjellsidene ned mot havet. Planområdet er ikke vurdert som en egnet hekkebiotop for havørn. Arten har i henhold til artsdatabanken hatt en sterk vekst i både utberedelsesområde og bestandstørrelse de siste 30 årene. Under befaring sommeren 2013 ble det observert havørn flygende igjennom området under forflytning fra ett næringsområde til et annet.

Øvrige rovfugler

Tilleggsvurderingene viser at Stadlandet har en god bestand av vandrefalk. I rødlista fra 2006 er arten kategorisert som nær truet (NT). Bestanden er i vekst i Norge og Norden for øvrig, og i rødlista fra 2010 er bestanden vurdert som livskraftig (LC). Hekkeplassene for vandrefalken er i fjellsidene ned mot havet og den nærmeste reirlokalteten ligger 2,5 km fra det omsøkte planområdet. Det fremkommer også av utredningene at det finnes kongeørn nord på Stadlandet. Også kongeørn var kategorisert som nær truet (NT) i rødlista fra 2006 men også denne arten er i vekst i Norge og kongeørn er i rødlista fra 2010 kategorisert som livskraftig. Reirplassene for kongeørn er i fjellsidene inne på Stadlandet 2-3,5 km fra det omsøkte planområdet. Det påpekes også i utredningene at fjellvåk har vært aktiv på Stadlandet, men at det vurderes som usannsynlig at arten fremdeles er aktiv på Stad pga. bestandsnedgang. Nedgangen for arten assosieres med lavere tilgang på smånagere. Skulle

bestanden av smånagere imidlertid ta seg opp, vurderer fagtreder at det vil være gode hekkebiotoper for fjellvåk på Stad. Nærmeste tidligere dokumentert reirlokalteter er 2, 3,5 og 5km fra planområdet. I rødlista fra 2010 er imidlertid arten kategorisert som livskraftig (LC).

Verdien av området for rovfugl er av fagtreder vurdert som middels.

Trekkfugl

Det foregår et omfattende fugletrekk forbi Stadlandet hver vår og høst. Mesteparten av fugletrekket trekker ifølge utreder langs, eller nær sjøen, på vestsiden av Stadlandet og flere kilometer fra det omsøkte planområdet. Det er imidlertid bekreftet at noe fugl også trekker over land, og spesielt i sterk vind er det observert at blant annet hvitkinngjess velger å fly over Stadlandet fremfor å følge sjøen. Arter som storskarv og grågås er også arter som er observert trekkende over land, og da spesielt over områdene Drage/Leikanger der halvøya er relativt smal og uten større høydedrag. At noen trekkende fuglearter under visse værforhold velger å trekke over land er også vist i en radarundersøkelse fra Bremangerlandet i 2011. I følge fagtreder er det imidlertid mindre trekkaktivitet i de høyereliggende områdene lengre fra havet. Planområdet vurderes derfor som et av de mindre viktige områdene for trekkende fugl på Stad, selv om det ikke kan utelukkes at alle deler av Stad tidvis blir benyttet som trekkområde. Verdien av planområdet for fugletrekk er av fagtreder vurdert som middels til liten.

Sanglerke

Det fremgår av tilleggsutredningene at det hekker sanglerke på hele fjellplatået på Stad, herunder i det omsøkte planområdet. Sanglerke er kategorisert som sårbar (VU) i rødlista fra 2006 da arten antas å ha hatt tilbakegang de siste 10 år. De viktigste grunnene til tilbakegangen er funnet å være forbundet med arealbeslag ifm. landbruks- og jordbruksaktiviteter. Utreder viser til at kollisjonsrisiko mellom spurvefugl og vindturbiner synes å være lav, noe som underbygges av undersøkelser fra Smøla. Verdien av planområdet er av fagtreder vurdert som stor for sanglerke. Samtidig vurderer fagtreder at virkninger for sanglerke vil være liten til ubetydelig. Dette baseres på studier fra Smøla hvor det er vist at tettheten av sanglerke ikke er lavere i nærheten av vindturbiner enn i området forøvrig

Øvrig fuglefauna

Den øvrige fuglefaunaen i området fremstår i henhold til tilleggsutredningene som artsfattig, og potensialet for funn av øvrige rødlistede fuglearter vurderes av fagtreder som lav.

Stad Landskap skriver i sin høringsuttalelse at det hekker 15 par svartstrupe i planområdet.

NVE konstaterer at svarstrupe har status som nær truet (NT) i den norske rødlista for arter av 2010. Arten er ikke spesielt nevnt i tilleggsutredningene om fugl men det fremgår av informasjon fra artsdatabanken at arten er påvist hekkende på vestlandet siden 1974 og at det i 2004 ble registrert 11 hekkende par på Stadlandet. Arten er uregelmessig og fåtallig i Norge og hekker i perioder med gunstig vinterklima. Bestanden forsvinner etter harde vintre, og det fremgår av artsdatabanken at det antas at den norske bestanden ble betydelig redusert etter den harde vinteren 2009/2010. Utenfor Norge har det vært sterk vekst i bestanden på de Britiske øyer i perioden 1995 – 2008.

DN har kategorisert det omsøkte tiltaket til å være i stor konflikt med nasjonale miljømål, blant annet på grunn av tiltakets forventede virkninger for fugl. DN påpeker at det ikke er gjennomført befaringer i hekketida.

NVE har bedt om tilleggsutredninger om bla. hekkende fugl og stilt krav om at det skal gjennomføres befaring i hekketida. I tilleggsutredningen nevnes ikke svarstrupe spesielt, men det vurderes at mulig kollisjonsfrekvens mellom spurvefugler og vindturbiner vil være lav.

NVEs vurdering av virkninger for fugl

NVE konstaterer at det i fagutredningene fra 2005-2007 ikke ble registrert hekkende fugl i planområdet. Ved befaring i hekketiden, gjennomført sommeren 2013 ble det funnet hekkende sanglerke i planområdet. NVE konstaterer at planområdet er vurdert til å ha stor verdi for sanglerke, men at fagutredningene vurderer virkninger for sanglerke som små til ubetydelige.

Basert på det ovenforstående vurderer NVE at avstanden til hekkelokaliteter for havørn og kongeørn er så stor at en utbygging lite trolig vil føre til redusert hekkesuksess og nedgang i rovfuglpopulasjoner. Dette underbygges av forskning fra Smøla hvor det er vist at det spesielt var reirlokalteter nærmere enn 1 km som fikk redusert hekkesuksess. Okla vindkraftverk planlegges på et fjellplatå flere kilometer fra havet, og kollisjonsfrekvens med ørn, annen rovfugl og spurvefugl vurderes å være lav. Kollisjoner med enkelte individer vil likevel kunne inntreffe. Utover dette legger NVE til grunn at fagutredningene i 2005 konkluderer med at det viktigste avbøtende tiltaket for fugl er å ikke bygge ny 66 kV – kraftlinje over Stadlandet. NVE konstaterer at det omsøkte tiltaket ikke omfatter ny 66 kV-linje, men benytter eksisterende 22 kV trasé inn til Skorge. Videre konstaterer NVE at mange av de fugleartene som var kategorisert som truet eller nær truet og registrert i området i 2005 – 2007 nå er kategorisert som levedyktige bestander.

Når det gjelder trekkende fugl konstaterer NVE at det er usikkerhet knyttet til eksakt trekkvei over Stadlandet. Det omsøkte utbyggingsalternativet består av 7-9 turbiner. Disse vil etter NVEs skjønn utgjøre en liten barriereeffekt for fugletrekk og det forventes ikke reduksjon i bestander av trekkende fugl ved etablering av tiltaket. NVE ønsker i denne sammenheng å påpeke at det ikke er funnet døde trekkfugl ved vindturbinene på Mehuken som er lokalisert ytterst i Vågsøy, 18 km fra det omsøkte tiltaket.

Basert på konsekvensutredningene, tilleggsutredningene, andre opplysninger og eksisterende kunnskap om fugl mener NVE at tiltaket alene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare arter jf. Naturmangfoldloven § 5. Mulige virkninger for fuglearter vil likevel bli tillagt vekt i NVEs samlede avveining i kapittel 5.

4.7.3 *Annen fauna*

Det er en bestand av hjort i tiltakets influensområde, men i følge konsekvensutredningen er ikke selve planområdet et spesielt viktig trekkområde for hjort. Det kan imidlertid forekomme hjort i området. Den rødlistede arten oter er observert på Stadlandet, men ikke i vindkraftverkets influensområde. Pinnsvin kan og forekomme på Stad, men utbredelsen er mest knyttet til kulturlandskapet og det forventes derfor ikke at det er pinnsvin i planområdet. Hare er utbredt på hele Stad og det antas at det kan forekomme hare i planområdet.

NVE legger til grunn at hjortedyr kan bli forstyrret av tiltaket, særlig i anleggsperioden. Erfaringer viser at vilt tilpasser seg anlegget i driftsfasen og vinner seg til de tekniske konstruksjonene over tid. Etter NVEs vurdering vil derfor tiltaket ikke medføre vesentlige virkninger for hjortedyr og annen fauna, og vil dermed ikke være i strid med forvaltningsmålene for de ulike artene, jf. naturmangfoldloven § 5. Virkningene for hjort og annen fauna vil derfor ikke bli tillagt vekt i NVEs samlede avveining i kapittel 5.

4.7.4 *Samlet belastning*

Innledning

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut i fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381-382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak som kan ha påvirkning på økosystemet, hvor det både skal tas hensyn til allerede eksisterende tiltak og forventede framtidige tiltak. NVE vil først presentere inngrep som anses som relevante for vurderingene om samlet belastning. Deretter vurderes samlede virkninger for viktige naturtyper og arter som kan bli berørt av tiltakene.

Vindkraft i Sogn og Fjordane

Det er gitt konsesjon til fire vindkraftverk i Sogn og Fjordane. Tre av de konsesjonsgitte vindkraftverkene er lokalisert sør i Sogn og Fjordane i henholdsvis Gulen og Fjaler kommuner. Mehuken vindkraftverk er det eneste vindkraftverket som til nå er bygget i Sogn og Fjordane. Dette vindkraftverket er lokalisert i Vågsøy kommune og ligger om lag 20 km sørvest fra det omsøkte Okla vindkraftverk. Videre er det søkt om konsesjon om Vågsvåg vindkraftverk, som ligger om lag 25 km fra Okla. Ørskog - Fardal er planlagt å stå ferdig i 2015. Realisering av Okla vindkraftverk vil være avhengig av denne sentralnettslinjen. I fylkesedelplanen for vindkraft for Sogn og Fjordane fremgår det at det er et politisk mål å legge til rette for 1000 MW vindkraft og annen fornybar energiproduksjon i Sogn og Fjordane.

Samlet belastning for trekkfugl

Flere av prosjektene i Sogn og Fjordane er lokalisert langs kysten, hvor det passerer fugletrekk vår og høst. Selv om trekkende fugl i all hovedsak unnviker vindkraftverk i drift, kan en storstilt utbygging av vindkraft i Sogn og Fjordane medføre forstyrrelser for fugletrekkene. Dette gjelder spesielt dersom mange vindkraftverk planlegges i beite- og/eller hvileområder for trekkende fugl, eller områder hvor trekkefugl ikke har rom for unnvikelse. Ingen av de konsesjonsgitte prosjektene i Sogn og Fjordane ligger i slike områder. Videre er NVE ikke kjent med at det har vært utfordringer knyttet til trekkende fugl ved eksisterende vindkraftverk i fylket (Mehuken). NVE vil også vise til vår vurdering av virkninger for trekkfugl i delkapittel 4.7.2, hvor det fremkommer at fugletrekket i all hovedsak går vest for Stadlandet, flere kilometer fra det omsøkte Okla vindkraftverk. NVE vil derfor i vår samlede vurdering av søknaden ikke legge vekt på den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10, for trekkende fugl.

Samlet belastning for andre arter og naturtyper

Deler av planområdet for Okla vindkraftverk berører områder bestående av kystlynghei og terrengdekkende myr. Det fremgår av tilleggsutredninger av naturtypene i planområdet er preget av gjengroing og av torvuttak noe som reduserer verdien av naturtypene. NVE viser til delkapittel 4.7.1 for vår vurdering av virkninger for disse naturtypene. NVE vil i en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport og anleggsplan der det skal redegjøres for hvordan ulemper for naturtyper, med et særlig fokus på terrengdekkende myr, kan unngås ved plantilpasninger, jf. naturmangfoldloven §-12. NVE er ikke kjent med at andre konsesjonsgitte vindkraftverk i fylket berører disse naturtypene og vi vil derfor i vår samlede vurdering av søknaden ikke legge vekt på den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10, for kystlynghei og terrengdekkende myr.

NVE vil i en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport-, og anleggsplan, der det skal redegjøres for hvordan ulemper for naturtyper og vegetasjon/planter kan unngås ved plantilpasninger, jf. naturmangfoldloven §-12.

4.8 Inngrepsfrie naturområder (INON)

Stad landskap skriver i sin høringsuttalelse at det er viktig at status for INON på Stadlandet opprettholdes.

I Selje kommune utgjør inngrepsfrie naturområder 23 % av kommunens totale areal. Det finnes kun inngrepsfrie naturområder sone 2 i kommunen bortsett fra øya Klovningen som tilhører sone 1.

Etablering av Okla vindkraftverk vil medføre bortfall av opptil 5,16 km² av inngrepsfrie naturområder sone 2. (1-3 km fra tekniske inngrep). Det vil ikke være bortfall eller endringer i andre klasser. Etter NVEs vurdering er den reduserte utbyggingen et beskjedent inngrep. NVE vektlegger likevel at etablering av tiltaket vil føre til tap av INON

4.9 Vernede områder

I Selje kommune er det fire vernede områder. Det omsøkte planområdet kommer ikke i konflikt med disse verneområdene. Den vestlige delen av planområdet ligger imidlertid innenfor nedbørsfeltet til Dalsbøvassdraget. Dalsbøvassdraget er vernet i Nasjonal verneplan for vassdrag. Vassdraget er vernet på bakgrunn av at vassdraget er en viktig del av et særpreget kystlandskap med bratte dalsider og med relativt store vann nedover i dalen, med korte elvestrekninger mellom. En del av verneformålet er også å ta vare på kulturlandskapet. Det er også et stort naturmangfold knyttet til sanddyner ved utløpet.

Norske landskapsarkitekters forening påpeker i sin høringsuttalelse at verneområdet for vassdraget også inkluderer nedslagsfeltet til Dalsbøvassdraget.

NVE konstaterer at nedbørsfeltet til Dalsbøvassdraget er totalt 33 km². Den vestre delen av planområdet vil berøre en liten del av det øvre nedbørsfeltet.

NVE konstaterer at den vestlige delen av det omsøkte planområdet berører en liten del av nedslagsfeltet til det fredete vassdraget Dalsbøvassdraget. Tiltaket vil ikke berøre kulturlandskapet som er knyttet til vassdraget, ei heller vannføringen. NVE vurderer derfor at etablering av vindkraftverket ikke i seg selv vil være i strid med verneformålet for vassdraget.

4.10 Skyggekast og refleksblink

Skyggekastberegningene som er gjort i forbindelse med konsesjonssøknaden er utført ved hjelp av programvaren Windpro 2.5. Programmet kalkulerer skyggekast minutt for minutt gjennom året basert på at en modellerer vindturbinene i en terrengmodell tilsvarende det faktiske terrenget. Vurderingene knyttet til skyggekast er basert på et "worst – case" scenario", noe som betyr at det forutsettes at turbinene alltid er orientert mot solen slik at skyggeprojeksjonen blir størst mulig. Det forutsettes også at det alltid er klar himmel. Beregningen viser at den reduserte utbyggingen, alternativ 2(b) ikke vil føre til skyggekast ved boliger, og virkningen av skyggekast vurderes av fagtreder som ubetydelig. NVE slutter seg til denne vurderingen.

Etter NVEs erfaring opptrer refleksblink fra vindturbiner sjeldent. Normalt vil refleksvirkningen fra vindturbinene halveres første driftsår. Etter NVEs vurdering anses ikke refleksblink å være en aktuell problemstilling i forbindelse med det omsøkte vindkraftverket.

4.11 Ising og iskast

Utbygger skriver i søknaden at de klimatiske forholdene og planområdets høyde over havet tilsier at ising på vindturbinenes blader ikke vil forekomme i nevneverdig grad. NVEs isingskart tilsier at antall timer per år med ising > 10 g/time ligger i området 100-200 timer pr. år i planområdet. Dette tilsier at det kan dannes frossent rim på vindturbinenes blader ved enkelte klimatiske forhold, men at det anses

som lite sannsynlig at det vil bygges opp ismasser som kan skade forbipasserende ved iskast. Ising i den skala som antydes fra NVEs isingskart vil i liten grad påvirke produksjonen fra vindkraftverket. NVE vil ikke vektlegge ising og iskast i den samlede vurderingen. Ved en eventuell konsesjon vil NVE likevel fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å vurdere risikoen for iskast i vindkraftverket. NVE vil også fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å utarbeide rutiner for å varsle allmennheten i perioder med fare for iskast, for eksempel ved at det settes opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket. NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense friluftslivsutøvelsen i planområdet.

4.12 Landbruk og skogbruk

Utmarksbeite er en viktig del av grunnlaget for saue- og geiteholdet i Selje kommune. Selje har en stamme av Kystgeit som bare finnes i Selje og på Sandsøy og Skorpa i Møre og Romsdal. Det beiter ikke kystgeit i det omsøkte planområdet. Det er heller ikke dyrka mark i planområdet og det drives ikke skogbruk. Landbruksinteressen i planområdet er begrenset til mulig sauebeite. Planområdet er av fagutredet vurdert til å ha liten verdi som jordbruksareal. NVE slutter seg til denne vurderingen. Videre vurderer NVE at adkomstveien til det omsøkte planområdet vil kunne gjøre tilgrensende områder mer tilgjengelig for sauebeite da en vei opp på fjellet vil gjøre jobben med tilsyn, transport og skjøtsel enklere.

4.13 Drikkevann og forurensing

NVE konstaterer at det omsøkte planområdet ikke berører Flødevatnet eller Djupedalsvatnet som er de to kommunale drikkevannskildene på Stadlandet. Den omsøkte kraftledningstraséen krysser Flødeelva, men krysningen er nedstrøms inntaksdammen til det kommunale drikkevannsforsyningen.

4.14 Virkninger for Stad værradar

Stad værradar er lokalisert på Kjerringa, vest for det omsøkte planområdet. Meteorologisk institutt uttaler i brev av 10.5.2012 og 13.7.2012 at plassering av vindturbiner innenfor en avstand på 5 km fra det aktuelle planområdet vil forringe kvaliteten på informasjon fra radaren, og at konsesjon for bygging og drift av vindturbiner innenfor denne avstanden derfor ikke bør tillates. Videre fremkommer det i brevet fra meteorologisk institutt at radaren har en åpningsvinkel på 1 grad, noe som betyr at laveste radarstråle går i horisontalplanet fra værradaren. Meteorologisk institutt ber om at det ikke gis tillatelse til bygging av turbiner som forstyrrer den laveste radarstrålen. Dette innebærer at turbinene i det aktuelle planområdet ikke kan bygges høyere enn totalt 508 m.o.h.

Vestavind skriver i brev til NVE (med kopi til Meteorologisk institutt) at det meste av det omsøkte planområdet ligger på 360 til 380 m.o.h, og at en høydebegrensning på 508 meter ikke vil være problematisk for tiltakshaver.

NVE konstaterer at Vestavind og Meteorologisk institutt har kommet frem til en omforent utbyggingsløsning som ikke medfører forringelse i signalkvalitet fra Stad værradar. Det omsøkte planområdet er over 5 km fra værradaren på Kjerringa.

NVE vil i en eventuell konsesjon stille vilkår om at vindturbiner ikke må plasseres innenfor en avstand på 5 kilometer fra radaren og at total høyde ikke skal være høyere enn 508 m.o.h.

4.15 Støy

I henhold til de beregninger som er gjort vil man i boligene ved Dalsbøvannet oppleve støynivåer på $L_{den} 40 - 45$ dBA ved utbygging av alternativ 2b. Ved alternativ 2 er det beregnede støynivået betraktelig lavere og er beregnet til $L_{den} 29$ dBA. I følge konsekvensutredningen er det ingen boliger,

verken fritids- eller helårsboliger, som vil få et støynivå over L_{den} 45 dBA ved utbygging av alternativ 2.

Folkehelseinstituttet skriver i sin høringsuttalelse at de savner en oversikt over hvilke boliger som vil kunne bli påvirket av støy og at de ønsker at de ønsker en vurdering av den trivsels- og helsemessige virkningen for turgåere i og i nærheten av planområdet.

NVE minner om at L_{den} 45 dBA er den anbefalte grenseverdien for støy fra vindturbiner. Tiltaket vil ikke medføre et støynivå for noen boliger over denne grenseverdien, og ni boliger vil befinne seg i en støysone mellom L_{den} 40-45 dBA ved worst-case beregning. Etter NVEs vurdering er virkninger av støy for bebyggelse derfor ansett som liten. Utover dette viser NVE til vurderingene knyttet til friluftsliv under 4.6.

NVE vurderer det som viktig å unngå vesentlige støyvirkninger, særlig for helårsboliger. NVE vil ved en eventuell konsesjon ta høyde for dette, og derfor sette vilkår om at støynivået ved helårsboliger og fritidsboliger nær vindkraftverket ikke skal være over L_{den} 45 dBA.

4.16 Luftfart

Luftfartstilsynet og Avinor skriver i sine høringsuttalelser at tiltakets virkninger for luftfarten må utredes og at selskaper som opererer lavtflygende ruter i området må kontaktes.

NVE viser til at tiltakshaver har kontaktet Norsk luftambulans AS og Lufttransport AS med forespørsel om tiltaket vil kunne ha virkninger for lavtflygende fly og helikoptre. Norsk luftambulans AS og Lufttransport AS opplyser at dersom Nasjonalt register for luftfartshinder blir oppdatert oppdateres og vindkraftverket merkes i henhold til gjeldende forskrifter har de ikke innvendinger til at tiltaket gjennomføres.

NVE konstaterer at det ikke ligger flyplasser i nærheten av det omsøkte tiltaket og den nærmeste flyplassen er Ørsta-Volda/Hovden som ligger 41,9 km fra planområdet. Nærmeste radarsensor er Gamlemsveten som ligger 72 km fra det omsøkte tiltaket. Søker skriver i konsekvensutredningen at de har vært i kontakt med Asbjørn Ursin i Avinor som uttaler at vindkraftverket ikke vil skape problemer for navigasjons- kommunikasjons-, og radaranlegg. Det uttales også i samme brev at avstanden til eksisterende flyplasser er så stor at tiltaket ikke vil ha noen virkning på instrumentprosedyrer.

I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at merking av vindturbinene til enhver tid gjøres i samsvar med gjeldende retningslinjer og at turbinene skal merkes i det nasjonale registeret for luftfartshindre.

4.17 Samla plan

Universitetet i Bergen skriver i sin høringsuttalelse at det bør utarbeides en samla plan over kystlandskapet hvor ulike natur- kultur-, og samfunnsinteresser blir veid mot hverandre

NVE viser til delkapittel 4.3.1 som gjennomgår fylkesdelplanen for vindkraft i Sogn og Fjordane. Fylkeskommunen har også utarbeidet fylkesdelplaner for andre temaer. Relevante planer er tilgjengelige på fylkeskommunens nettsted. Utover dette konstaterer NVE at det ikke foreligger planer om utarbeidelse av en samla plan over kystlandskapet i Norge i forbindelse med vindkraftutbygging.

5 Samlet vurdering av Okla vindkraftverk

5.1 Bakgrunn

Hensikten med etablering av vindkraftverk er å produsere elektrisitet fra fornybare energikilder. Regjeringen har vedtatt at det skal satses på nye fornybare energikilder som nødvendige tiltak for å redusere de norske utslippene av klimagasser og for å oppnå en mer bærekraftig utvikling. Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser. Ny elektrisitetsproduksjon vil også bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Økt satsing på kraftproduksjon fra fornybare energikilder er en nasjonal målsetning. I henhold til EUs fornybardirektiv skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkes av fornybar energi. Stortinget har med utgangspunkt i dette satt et forpliktende mål om en fornybarandel på 67,5 % i 2020. Et viktig tiltak for å nå dette målet er innføringen av et felles elsertifikatmarked med Sverige. Markedet trådte i kraft fra 01.01.12. Det er planlagt at elsertifikatene skal bidra til 26,4 TWh ny fornybar kraft samlet for Norge og Sverige. Utbygging av vindkraft kan bli et vesentlig bidrag for å nå dette målet.

Et vindkraftverk kan gi positive samfunnsvirkninger gjennom økt aktivitet (kjøp og salg av varer og tjenester), økt sysselsetting, økte skatteinntekter for kommunen og økt utnyttelse av utmarksressurser. Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur har som all kraftproduksjon miljøvirkninger. NVEs erfaring er at det oftest er de visuelle virkningene for landskapet og eventuelt for kulturminner/kulturmiljøer, sammen med støy, som oppfattes som de største ulempene med et vindkraftverk. Virkningene for naturmangfold vil normalt være begrenset, og kan ofte unngås ved plantilpasninger eller andre avbøtende tiltak. Unntaket er mulige virkninger for fugl. Ved behandling av vindkraftprosjekter stilles det alltid krav om en beskrivelse av artsinventaret på stedet, og det skal vurderes hvordan de ulike artene bruker planområdet. I tillegg skal det vurderes hvilke mulige virkninger tiltaket kan få for fuglelivet. Etablering av vindkraftverk er etter NVEs vurdering i all hovedsak et reversibelt inngrep. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles ny konsesjon.

5.2 Metodikk for vurdering

Konsesjonsbehandling i medhold av energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet. NVE meddeler konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, noe som innebærer at fordelene ved tiltaket er vurdert som større enn ulempene.

De samlede virkningene av tiltakene blir veid opp mot økonomien i de enkelte prosjekt og fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon. Forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv ligger til grunn for den samlede vurderingen.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Ved vurdering av et vindkraftverk er det kun enkelte virkninger, som elektrisitetsproduksjon og eventuelle reduserte/økte nettap, som enkelt kan verdsettes i økonomisk forstand. Noen miljøvirkninger kan også kvantifiseres, for eksempel ved å utarbeide støysonekart eller ved å angi hvor stor andel areal inngrepsfrie naturområder reduseres dersom tiltaket realiseres. Likevel er de fleste miljøvirkninger vanskelig å tallfeste og faglig krevende å verdsette ved hjelp av markedspriser. NVE er kjent med at betinget verdsetting er brukt i flere undersøkelser knyttet til friluftsliv og naturopplevelse for å finne godets totalverdi. Det er knyttet stor usikkerhet til resultatene fra slike undersøkelser på grunn av metodene som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen. Etter

NVEs vurdering vil også kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser være større enn nytteverdien, og resultatene vil være usikre og basere seg på en hypotetisk situasjon. NVE mener derfor at resultatene fra slike undersøkelser med tilhørende metoder har en begrenset verdi ved vurdering av omsøkte prosjekter, spesielt når de overføres fra ett vindkraftprosjekt til et annet.

I den samlede vurderingen av vindkraftverkene tar NVE utgangspunkt i hvor godt planområdene er økonomisk egnet for vindkraft. Etter NVEs vurdering er det rasjonelt å bygge ut vindkraft der det kan produseres mest mulig elektrisitet med minst mulig kostnader. I tillegg kommer vurderingen av virkninger for samfunn og miljø. Et godt økonomisk prosjekt vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et dyrere prosjekt. NVE legger til grunn at samfunnsøkonomien i prosjektet inkluderer både antatt lønnsomhet og virkninger for samfunn og miljø.

5.3 Samlet vurdering av økonomi og virkninger som vektlagt av NVE

Vurdering av produksjon, økonomi og forholdet til andre planer

Vurdering av produksjon og økonomi (kapittel 4.1)	Vindressursen vurderes som meget gunstig (8,8 m/s) og det forventes ikke vesentlige utfordringer knyttet til ising eller turbulens/vaketap. Dominerende vindretning er fra sør. Estimert energiproduksjon er ca. 65 GWh. Kostnader for nettilknytning er små sammenlignet med andre vindkraftverk. Okla vindkraftverk vurderes som et meget godt prosjekt.
Vurdering av forholdet til andre planer	Det er utarbeidet fylkesdelplan for vindkraft i Sogn og Fjordane. Det omsøkte planområdet ligger i det området som i fylkesdelplanen kalles Eltvikhornet, som er en undergruppe av delområdet Stad-Vågsøy. I fylkesdelplanen vurderes det at etablering av vindkraft i dette området vil ha stort konfliktpotensial med temaene landskap, biologisk mangfold, INON, kulturminner og kulturmiljø. For temaet friluftsliv er konfliktpotensialet vurdert som lite. Det samlede konfliktpotensialet for Eltvikhornet er vurdert som stort. Fylkesdelplanen åpner for etablering av vindkraft i områder med stort konfliktpotensial dersom lokale myndigheter er positive og tilfredstillende avbøtende tiltak er gjennomført.

Negative virkninger som vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Naturmiljø (landskapstyper og fugl)	<p>Det omsøkte tiltaket berører naturtypene terrengdekkende myr og kystlynghei. Verdien av naturtypene vurderes som redusert pga. torvuttak og begynnende gjengroing.</p> <p>Det omsøkte utbyggingsalternativet består av inntil 9 turbiner. NVE at tiltaket alene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen for truede og sårbare arter jf. Naturmangfoldloven § 5.</p>
Landskap	<p>NVE vurderer landskapet på Stadlandet generelt til å ha nasjonal verdi. Vindkraftverket er planlagt i et område ("<i>Eltvikhornet</i>") som i den regionale planen for vindkraft er gitt regional verdi for landskap. Vindkraftverket vil være delvis synlig fra Ervika og fra Kjerringa. Det reduserte utbyggingsalternativet er vurdert til å ha en skala som i liten grad vil endre landskapets karakter fra viktige kulturmiljøer og utkikkspunkter.</p>
Vernede områder	<p>Det omsøkte tiltaket vil berøre nedbørsfeltet til det vernede vassdraget Dalsbøvassdraget. NVE vurderer likevel at vindkraftverket ikke vil være i strid med verneformålene.</p>
INON	<p>Stadlandet er et område med få tekniske inngrep. Etablering av Okla vindkraftverk vil medføre bortfall av opptil 5,16 km² av inngrepsfrie naturområder sone 2.</p>
Kulturminner og kulturmiljø	<p>Tiltaket vil være synlig fra Ervika, Storholmen og krigsminner på Vestkapp. Tiltaket vil ikke være synlig fra Hoddevik – Liset, Olavskrossen, Dragseidet eller Selje kloster.</p>

Positive virkninger som er vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Fornybar kraftproduksjon	<p>Tiltaket vil bidra med fornybar kraftproduksjon i et område med ledig nettkapasitet. God utnyttelse av eksisterende trasé og spenningsnivå.</p>
Lokal verdiskaping og kommunale inntekter	<p>Utbygging av det omsøkte vindkraftverket vil føre til økt verdiskaping i Selje kommune i form av lokale arbeidsplasser og eiendomskatt.</p>

Når NVE avgjør om det skal gis konsesjon til et vindkraftverk, vurderes virkningene opp mot økonomien i et prosjekt. Et godt økonomisk prosjekt vil tåle større miljøkostnader enn et mindre godt prosjekt. Vindforholdene på Stadlandet, moderate investeringskostnader, og god utnyttelse av

eksisterende linje-trasé, tilsier at Okla vindkraftverk er et økonomisk robust prosjekt som med høy sannsynlighet vil bli bygget ut dersom det meddeles konsesjon.

De viktigste virkningene av den omsøkte utbyggingen er etter NVEs vurdering knyttet til landskap, herunder kulturlandskap og naturmiljø. Videre vil etablering av tiltaket medføre et industrielt innslag i et område med få tekniske inngrep. Tiltaket vil også berøre nedslagsfeltet til det vernede vassdraget Dalsbøvassdraget.

Stadlandet har et landskap som er preget av uberørt natur, og kulturlandskap- og miljøer som forteller om næringsaktivitet og religionsutøvelse på Stad gjennom lange tidsperioder. Det helhetlige landskapet og kulturlandskapet er av fagutreder vurdert til å ha nasjonal verdi. Denne vurderingen slutter NVE seg til. Det omsøkte vindkraftverket vil likevel ikke ha virkninger for de aller fleste av kulturmiljøene- og kulturlandskapene som ligger til grunn for verdsettelsen av området. Delområdet hvor vindkraftverket er plassert, Eltvikhornet, er i den regionale planen for vindkraft gitt regional verdi for landskap. Etter NVEs vurdering hensyntar den omsøkte utbyggingsløsningen verdien til de viktige kulturmiljøene på Stad, og vindkraftverket vil ikke være synlig fra Selje kloster, Olavskrossen eller fra det utvalgte jordbrukslandskapet på Hoddevik – Liset. Tiltaket vil være synlig fra Storholmen, fra Kjerringa og delvis fra Ervika, men den indirekte virkningen for kulturmiljøene er ikke av en slik grad at konsesjon ikke kan meddeles. Det totale omfanget av det omsøkte utbyggingsalternativet er av slik skala at det i liten grad vil endre landskapets karakter fra viktige kulturminner og utkikkspunkter. Virkninger for landskap og kulturminner/kulturmiljø er etter NVEs vurdering vesentlig mindre enn fra det avslåtte Hoddevikfjellet vindkraftverk.

Tiltaket vil berøre to rødlistede landskapstyper, henholdsvis kystlynghei og terrengdekkende myr. Det fremkommer av tilleggsutredningene at verdien av landskapstypene er redusert i planområdet pga begynnende gjengroing og torvuttak. NVE vurderer derfor at inngrep i disse landskapstypene ikke kan være til hinder for etablering av det omsøkte tiltaket.

Det trekker fugl forbi- og over Stad hver vår og høst. NVEs erfaring med eksisterende vindkraftverk i området, antall turbiner og plasseringen av vindkraftverket tiliser etter NVEs vurdering at vindkraftverket ikke vil ha virkninger for bestandene for trekkende fugl, ei heller for rødlistede fuglearter i planområdet. Virkningene for fugl vil etter NVEs vurdering være vesentlig mindre enn ved det avslåtte Hoddevikfjellet vindkraftverk.

Planområdet vil berøre en del av nedbørsfeltet til Dalsbøvassdraget. NVE vurderer at dette ikke er i strid med verneformålene til vassdraget.

Det reduserte utbyggingsalternativet er etter NVEs vurdering tilpasset den store verdien til området det er plassert i, slik at virkninger for samfunn og miljø blir så små som mulig.

I fylkesdelplanen for vindkraft fremgår det at Sogn og Fjordane skal legge til rette for 1000 MW med vindkraft. Vindkraftverk skal i henhold til planen primært bygges hvor konfliktgraden er vurdert til middels eller liten. Det åpnes likevel for etablering av vindkraft i områder med stort konfliktpotensial dersom lokale myndigheter er positive og tilfredsstillende avbøtende tiltak er gjennomført. NVE konstaterer i den sammenheng at Selje kommune er positive til det omsøkte vindkraftverket. Okla vindkraftverk er redusert betraktelig for å hensynta virkninger for blant annet landskap og kulturminner. Det skal heller ikke bygges nye nettraséer i forbindelse med utbyggingen da eksisterende trasé kan benyttes. NVE anser således ikke at vedtaket er i strid med den regionale planen for vindkraft i Sogn og Fjordane.

Vindforholdene på Stad tilsier at produksjonen fra det omsøkte vindkraftverket vil kunne bli meget god. Sammen med moderate kostnader forbundet med nettilknytning tilsier dette god økonomi i

prosjektet. Sett i sammenheng med en forventet høy produksjon av fornybar energi, og at prosjektet vurderes som robust økonomisk, vurderer NVE virkningene for miljø og samfunn som akseptable. Denne vurderingen innbefatter usikkerhet og føre var-betraktninger, jf. naturmangfoldloven §§ 9-12. NVE påpeker at vindkraftverket også er plassert slik at det minimaliserer behovet for ny infrastruktur.

6 NVEs vedtak

Etter NVEs vurdering utgjør konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, innkomne merknader, møter og befaring et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å avgjøre om det skal meddeles konsesjon til tiltaket, og på hvilke vilkår en konsesjon eventuelt kan gis.

Etter NVEs vurdering er de samlede fordeler ved etablering av Okla vindkraftverk med nettilknytning større enn de ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor gi Vestavind Kraft AS konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 tillatelse til å bygge og drive Okla vindkraftverk med nettilknytning og tilhørende infrastruktur. Det gis konsesjon til en samlet installert effekt på inntil 21 MW.

NVE har lagt vekt på at det er meget gode vindforhold i området og at Okla vindkraftverk vil bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til Norges fornybarmål. De viktigste virkningene av vindkraftverket vil etter NVEs vurdering være virkninger for landskap/kulturlandskap og naturtyper. Videre vil tiltaket medføre industriell aktivitet i et relativt uberørt område. Okla vindkraftverk er etter NVEs vurdering tilpasset landskapet det søkes plassert i og virkninger for samfunn og miljø er vesentlig redusert sammenlignet med opprinnelig søknad.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har fremmet innsigelse til konsesjonssøknaden. NVEs vedtak imøtekommer ikke innsigelsen. Dette medfører at endelig konsesjon kun kan meddeles av Olje- og energidepartementet. NVE vil derfor oversende sakens dokumenter til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse ved klagefristens utløp.

7 Konsesjonsvilkår

NVE viser til energilovforskriften § 3 – 4, som omhandler vilkår for konsesjon for elektriske anlegg. Under bokstav b) om miljø og landskap står det:

"Konsesjonæren plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulige miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Overholdelse av denne bokstav kan undergis tilsyn etter bestemmelse av Norges vassdrags- og energidirektorat."

I tillegg til standardvilkårene, kan NVE fastsette spesielle vilkår for å redusere negative virkninger for private og allmenne interesser

8 NVEs vurdering av ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Vestavind Kraft AS søker om ekspropriasjonstillatelse i medhold av ervervslova § 2 pkt. 19 om nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Okla vindkraftverk med infrastruktur og tilhørende nettilknytning.

Tiltakshaverne skriver at de vil søke å inngå avtale med grunneierne om kompensasjon for at eiendommene blir berørt av tiltaket, men at de søker om ekspropriasjonstillatelse i tilfelle enighet ikke oppnås.

8.1 Søknad om ekspropriasjon

Vestavind Kraft AS søker om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 om nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Okla vindkraftverk med infrastruktur og tilhørende nettilknytning.

Tiltakshaver skriver at de på tidspunktet for søknad har inngått avtale med 20 grunneiere med mål om å oppnå avtaler med samtlige grunneiere. Avtalene gjelder til 2015 med rettighet til forlengelse. Det søkes om ekspropriasjonstillatelse i tilfelle enighet ikke kan oppnås med alle grunneiere/rettighetshavere.

8.2 NVEs vurdering av ekspropriasjon

8.2.1 Hjemmelsgrunnlag

Oreigningslova § 2 pkt. 19 gir NVE hjemmel til å ekspropriere *"så langt det trengs til eller for... varmekraftverk vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg."* Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter av de omsøkte anlegg.

8.2.2 Avveining av interesser

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd, der følgende fremgår: *"Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade."* Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

8.2.3 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Okla vindkraftverk med tilhørende infrastruktur og tilhørende nettilknytning, herunder all nødvendig adkomst/ferdsel/transport i forbindelse med tiltaket.

8.2.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anleggene utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Det foreligger derfor grunnlag etter oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 pkt. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Vestavind Kraft AS har søkt om.

NVE vil på denne bakgrunn meddele Vestavind Kraft AS ekspropriasjonstillatelse for de omsøkte anleggene. Det vises til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, gitt som eget dokument. NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er fremsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. oreigningslova § 16. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere/rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

8.3 Søknad om forhåndstiltredelse

Vestavind Kraft AS søker også i medhold av oreigningslova § 25 om forhåndstiltredelse til å igangsette anleggsarbeidene etter at skjønn er begjært og før skjønn er avholdt.

NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden. OED vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

Vedlegg 1

1 Innkomne uttalelser til søknaden om Okla vindkraftverk

1.1 Lokale og regionale myndigheter

Selje kommune behandlet søknaden i kommunestyremøte den 17.12.2008. Kommunestyret vedtok å anbefale NVE å gi konsesjon til det omsøkte vindkraftverket. Vedtaket ble stemt igjennom med 16 mot 1 stemme. Kommunen er av den oppfatning at det bør gis konsesjon fordi de eventuelle økonomiske virkningene for kommunen, næringsliv og for grunneierne vil veie opp for de eventuelle negative virkningene av prosjektet. Videre mener kommunen at det bør settes vilkår om at det gjennomføres oppfølgende undersøkelser for å danne et bedre grunnlag for detaljplanlegging av anlegget, og at det gjøres avbøtende tiltak dersom det avdekkes at virkningsgraden vil være større enn antatt på det nåværende tidspunkt.

Sogn og Fjordane fylkeskommune anbefaler i sin høringsuttalelse av 23.1.2009 at NVE venter med behandling av søknaden til fylkesdelplanen for Sogn og Fjordane foreligger, eller avslår søknaden. Fylkeskommunen vurderer at konsekvensutredningen ikke tilfredsstillende de krav som er stilt i konsekvensutredningsprogrammet. Spesielt gjelder dette utredninger av virkninger av tilknytningslinjen for kulturminner, kulturmiljø, og landskap. Det påpekes også at potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner ikke er angitt. Videre påpekes det at det også mangler en ”kort geologisk skildring av de geologiske forholdene på Stadhalvøya”, noe det stilles krav om i konsekvensutredningsprogrammet. Fylkeskommunen finner konsekvensutredningene så mangelfulle at de anbefaler at den ikke godkjennes.

Fylkeskommunen skriver også at det ikke er tilstrekkelig å forankre utredningene i eksisterende kunnskap, men at det burde vært gjennomført befaringer i forbindelse utredningene. Videre skriver Fylkeskommunen at Stadlandet har et helt spesielt landskap når det gjelder geologi, topografi og kulturhistorie, og at dette ble påpekt ved tidligere planer om vindkraftutbygging på Stadlandet. Det vurderes at planene om Okla vindkraftverk også kommer i konflikt med disse verdiene. Fylkeskommunen konkluderer med at med de store kulturhistoriske og landskapsmessige kvalitetene i området, vil det være svært uheldig dersom det meddeles konsesjon til det omsøkte vindkraftverket.

1.2 Sentrale myndigheter

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane skriver i sin uttalelse av 30.1.2009 at fagrapportene om friluftsliv, kulturminner, landskap og naturmiljø tilsier at fordelene ved etablering av vindkraftverket ikke er store nok til at de negative virkningene kan forsvares. Fylkesmannen vurderer også at det er mangler ved de gjennomførte konsekvensutredningene. Dette gjelder spesielt temaene turisme og naturmiljø. For tema naturmiljø påpeker Fylkesmannen at gjennomføringen av feltarbeid ikke er gjort på riktig tid av året og over en kort tidsperiode, noe som kan føre til at vurderingene er mangelfulle. Etter Fylkesmannens vurdering er fugletrekket over Stadlandet ikke dokumentert i tilstrekkelig grad. Videre påpeker Fylkesmannen at det ikke er gjort vurderinger av sumvirkninger og at vindressursene i området er mangelfullt beskrevet. Fylkesmannen varsler i uttalelsen innsigelse mot forslaget til reguleringsplan for området.

Nasjonalt Folkehelseinstitutt skriver i brev av 8.1.2009 at selv om det ihht. konsekvensutredningen ikke er bygninger som vil oppleve støy ovenfor anbefalte grenseverdier, er ikke avstanden til grenseverdien stor. Selv om beregnede støynivåer, etter å ha bli justert for nyere typer vindturbiner, overholder grenseverdiene savner Folkehelseinstituttet informasjon om antall personer som vil bli berørt av støy. Videre ønsker Folkehelseinstituttet at den helse- og trivselsmessige betydningen av at

friluftslivsområder blir utsatt for støy utredes, og at det lages en oversikt over hvor mange som kan bli utsatt for støy fra flere støykilder samtidig.

Riksantikvaren skriver i brev av 3.2.2009 at konsekvensutredningen ikke på en god nok måte får frem den helhetlige, kulturhistoriske verdien som er knyttet til Stadlandet. Utover dette skriver Riksantikvaren at det er stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner i området og at dette heller ikke kommer godt nok frem i konsekvensutredningen, da den på dette temaet vurderes som kortfattet og generell. Riksantikvaren finner likevel ikke at det er grunnlag for å be om tilleggsutredninger. Avslutningsvis påpeker Riksantikvaren at et område på Stadlandet er vurdert som ett av 20 særlig verdifulle jordbruksområder i landet, og at Riksantikvaren i en rapport av 2005 vurderte Stadlandet som ett av 27 områder hvor det kan være særlig stor konflikt ved etablering av vindkraft.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) skriver i sin høringsuttalelse at de fraråder at det blir gitt konsesjon til Okla vindkraftverk. DN legger til grunn at Stadlandet er et nasjonalt og internasjonalt verdifullt landskap med store verdier for biologisk mangfold, INON og friluftsliv. DN skriver videre at riktig nok er Okla et lite anlegg, men at det antas at anlegget søkes utvidet når infrastrukturen først er på plass. Utover dette mener DN at flere temaer er mangelfullt utredet, men det bes ikke om tilleggsutredninger da DN mener konfliktbildet kommer tydelig frem i de utredningene som er gjennomført.

Luftfartstilsynet uttaler i brev av 19.12.2008 at det i konsekvensutredningen kun er referert til synlighet og merking av turbinene, og minner at tiltakets virkning på sivil luftfart skal utredes, herunder eventuelle virkninger for radar-, navigasjons- og kommunikasjonsanlegg for luftfarten, noe som bør gjøres i samarbeid med Avinor. Videre minner Luftfartstilsynet om at eventuelle vindturbiner skal merkes jfr. bestemmelser for luftfarten BSL E 2-2.

Forsvarsbygg uttaler seg til prosjektet på vegne av forsvaret i brev av 24.11.2008. Forsvarsbygg vurderer Okla vindkraftverk slik at det havner i kategori C, det vil si at det vurderes at Okla vindkraftverk vil påvirke Forsvarets elektroniske infrastruktur på en slik måte at det må gjøres avbøtende tiltak for at denne skal kunne fortsette å ha operativ evne. Nødvendige tiltak i forsvarets infrastruktur forutsettes dekket av utbygger.

1.3 Tekniske instanser

Statnett skriver i sin høringsuttalelse av 21.1.2009 at det ikke er kapasitet i sentralnettet til å ta imot mer produksjon i området før den konsesjonssøkte 420 kV-sentralnettlinjen fra Aurskog til Fardal er bygget.

Sogn og Fjordane Energi Nett AS, SFE Nett, skriver i sin høringsuttalelse av 13.1.2009 at under forutsetning om at det ikke kommer nevneverdig annen ny produksjon i området vil SFE Nett forsterke nettet slik det er beskrevet i konsesjonssøknaden. SFE Nett vil da kreve anleggsbidrag av Vestavind Kraft AS. Videre skriver SFE Nett at dersom Testområde Stad realiseres, vurderes en nettilkobling av dette anlegget med landtak nær Selje sentrum som den systemmessig enkleste nettløsningen.

Avinor skriver i sin høringsuttalelse av 5.1.2009 at det er mangler i konsekvensutredningen med hensyn på virkninger for sivil luftfart. Dette omfatter om vindkraftverket vil ha virkninger på omkringliggende radionavigasjons- og kommunikasjonsanlegg for luftfarten, om vindkraftverket vil ha virkninger for omkringliggende radaranlegg og om vindkraftverket vil ha innvirkning på instrumentflyprosedyrer for luftfarten. Avinor minner videre om at vindturbiner er å betrakte som

luftfartshindre og skal merkes som sådan i henhold til forskrift. Avinor anbefaler også at tiltakshaver kontakter selskaper som opererer lavtflygende fly og helikoptre i området for uttale.

1.4 Nasjonale og lokale interesseorganisasjoner

Stad Landskap skriver i brev av 20.1.2009 at de er i mot etablering av vindkraft på Stadlandet. Stad landskap skriver at Stadlandet har en internasjonalt viktig landskapstype, og at opplevelsen av landskapet, og av klosteret på Selja, vil forringes dersom det etableres et vindkraftverk i området. Videre stiller Stad landskap spørsmålsteget ved lønnsomheten ved elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk, og poengterer at vindkraftverk er avhengig av subsidier for å være lønnsomme. Stad Landskap skriver også at Okla vindkraftverk er planlagt for nær naturreservatene i Tunvåg og Hoddevikfjellet, og at det skal satses på sau i området som skal sørge for at kulturlandskapet opprettholdes. Avslutningsvis skriver Stad Landskap at det hekker 15 par Svartstrupe i planområdet, og at det hekker Kongeørn på Rivjehornet og Hoddeviksida, som er på hver sin side av planområdet. Det påpekes også at det er viktig at Stadlandet opprettholdes som INON, da Stadlandet er blitt en merkevare for kultur og rekreasjon.

Fortidsminneforeninga i Sogn og Fjordane (FMF) skriver i brev av 21.1.2009 at de krever at NVE ikke gir konsesjon til det omsøkte vindkraftverket. FMF skriver at vindkraftverket vil påføre ubotelig skade på landskapet og på de viktige, nasjonale kulturminnene i området. Det vurderes at dette også vil ha virkninger for reiselivet i området. Det påpekes at det har vært søkt om bygging av vindkraft på Stadlandet tidligere, og at de vurderinger som ble gjort i forbindelse med Statkraft sin søknad på Hoddevikfjellet tilsier at det heller ikke kan gis konsesjon til Okla. Det påpekes også at Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning, og Statens landbruksforvaltning har plukket ut området Hoddevik – Liset til et av 20 enestående kulturlandskap i landet som må tas vare på. Videre skriver FMF at av 20 kulturminner i området har 11 blitt kategorisert som av ”meget stor verdi” eller ”stor verdi”, og at disse kulturminnene vil bli visuelt skjemet av en eventuell utbygging. FMF finner også at konsekvensutredningen om kulturminner er mangelfull og overfladisk, og at det blir feil å vurdere kulturminnene hver for seg da de er en del av en helhet både når det gjelder historie og det landskapet de er plassert i.

Norske Landskapsarkitekters forening (NLF) uttaler seg i brev av 5.2.2009. NLF er i mot etablering av det omsøkte vindkraftverket da de mener at vindkraftverket vil fragmentere den dominerende naturtypen som er kystlynghei og myrområder. Det påpekes at Norge har signert den Europeiske landskapskonvensjonen og at Norge i denne sammenheng har et særlig ansvar for den truede naturtypen kystlynghei/myr/tørrehei. Videre ber NLF om at det gjennomføres feltundersøkelser i hekketiden for fugl innenfor planområdet for å få kartlagt eventuelle bestander av rødlistede fuglearter. NLF skriver også at vindkraftverket er lokalisert innenfor nedbørsfeltet til det fredete Dalsbøvassdraget. Det påpekes at vernet av vassdraget også inkluderer nedslagsfeltet. Avslutningsvis skriver NLF at etablering av vindkraftverket vil kunne få virkninger for turisme og reiseliv i området.

Sogn og Fjordane Turlag er i sin uttalelse av 7.2.2009 sterkt imot utbyggingen av Okla vindkraftverk. Turlaget skriver at det omsøkte vindkraftverket vil ha større virkninger for friluftsliv enn det som fremkommer i fagutredningene. Dette skyldes i henhold til turlagets uttalelse at turrutene er mer trafikkerte av turister enn det som fremkommer i utredningen og at landskapet har stor nasjonal og internasjonal verdi. Videre er turlaget sterkt kritiske til mange av de gjennomførte visualiseringene.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane skriver i brev av 9.1.2009 at de går i mot en etablering av Okla vindkraftverk da de negative virkningene for landskap, kulturminner og biologisk mangfold vil være langt større enn nytten av den forventede energiproduksjonen. Naturvernforbundet skriver videre at det må kreves tilleggsutredninger for anleggets virkning på hekkende fugl, og at det er viktig at det

gjøres feltarbeid i hekketiden. Det fryktes også at etablering av anlegget vil føre til en fragmentering av leveområder for planter og dyr som ikke vil være forenlig med nasjonale mål om å stanse nedgangen i biologiske arter og biotoper.

1.5 Enkeltpersoner og utdanningsinstitusjoner

Leif Borgund er grunneier og uttaler seg i brev av 22.12.2008 og 22.8.2009. Høringsinstansen uttaler at det fremstår som merkelig at mange av dem som går i mot en utbygging på Okla bor i andre bygder, og poengterer at man er 40 grunneiere og andre som ønsker at Okla vindkraftverk skal bli realisert. Videre kommenterer Leif Borgund at han gjennom lengre tids bruk av høyledraget Kyrliheia ikke har observert kulturminner eller lignende. Høringsinstansen har prøvd å få dokumentasjon på eventuelle kulturminner fra Fortidsminneforeningen i Sogn og Fjordane i området uten at dette har lyktes. Borgund konstaterer også at i det felles programheftet som Sogn og Fjordane turlag distribuerer, er det i årene 2006-2009 bare beskrevet én planlagt tur på Stad-halvøya pr. år de siste tre årene, og den er til Ytre Fure, hvor det omsøkte vindkraftverket ikke vil være synlig. Borgund stiller seg avslutningsvis tvilende til Stad Landskap sine argumenter mot en eventuell utbygging av Okla vindkraftverk.

Thomas Bickardt protesterer mot en eventuell utbygging av Okla vindpark i sin høringsuttalelse av 6.1.2009. Generelt ser ikke Bickardt behovet for å bygge vindkraft i Norge da Norge i et normalår har et eksportoverskudd av elektrisitet. Bickardt viser også til at det ved Stad vil være lange perioder i året hvor det vil blåse for mye til at vindturbinene vil kunne produsere, og at dette, i tillegg til lavere produksjon, vil føre til større kostnader forbundet med reparasjon og vedlikehold. Videre poengteres det at en etablering av vindturbiner på Stad vil ha virkninger for nyetablerte reiselivsnæringer i området, og da spesielt næringer som fokuserer på urørt natur- og kulturlandskap. Det vises også til Stadlandets kulturstatus og at det vil være uheldig med innmatning av større mengde vindkraft i nettet, da dette vil kunne føre til en ustabil strømforsyning.

Fredrik H. Borgund uttaler seg i e-post av 13.1.2009. Borgund mener at det omsøkte prosjektet er for lite og at hvis det skal bygges vindkraft på Stadlandet må det bygges et større vindkraftverk som vil kunne gi en større samfunnsøkonomisk gevinst. Videre savner Borgund en nasjonal plan for utbygging av vindkraft slik at man unngår en spredt utbygging.

Høgskulen i Sogn og Fjordane (HSF) uttaler seg i brev av 14.1.2009. HSF skriver at inngrepene ved å etablere Okla vindkraftverk vil bli synlige fra store deler av Stadlandet og tilgrensende områder, og at dette vil kunne ha virkninger for reiselivssatsingen i Selje kommune. Videre skriver HSF at et vindkraftverk på Stadlandet vil ha virkninger for både stasjonære fuglebestander og trekkfugler. HSF skriver at Stadlandet er et internasjonalt viktig kulturmiljø, og har et landskap som er unikt nasjonalt og internasjonalt. HSF er av den oppfatning at etablering av Okla vindkraftverk vil komme i konflikt med disse verdiene, og er på den bakgrunn i mot etablering av vindkraftverket.

Universitetet i Bergen uttaler seg i brev av 29.1.2009. Universitetet advarer mot utbygging av det omsøkte vindkraftverket da de naturfaglige interessene i dette området er så mange, og landskapet så sårbart, at umistelige verdier fort kan gå tapt dersom anlegget gis konsesjon. Det påpekes at det sammenhengene myr- og heilandskapet på plataet på Stadlandet har kvaliteter som er unike for norskekysten, og som setter området i en europeisk sammenheng. Universitetet mener det bør lages en samlet plan for kystlandskapet hvor alle ulike natur-, kultur- og samfunnsinteresser blir veid mot hverandre. Etter universitetets vurdering kan en først ta stilling til hvor det kan bygges vindkraftverk når en slik plan er utarbeidet.

2 Vurdering av beslutningsgrunnlaget

Konsesjonsbehandling etter energiloven krever at beslutningsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig før vedtak kan fattes. Konsekvensutredningene for vindkraftverket er utarbeidet i medhold av forskrift om konsekvensutredning og utredningsprogram fastsatt av NVE 18.4.2005. På bakgrunn av utførte utredninger, innkomne merknader og egne vurderinger avgjør NVE om utredningene oppfyller kravene i utredningsprogrammet, og om det eventuelt har kommet frem nye temaer som bør belyses.

I det følgende presenteres NVEs vurdering av beslutningsgrunnlaget for Okla vindkraftverk. Beslutningsgrunnlaget er vurdert til å være tilstrekkelig for de temaer som ikke er nevnt.

2.1 Naturmangfold

Flere høringsparter, blant annet Sogn og Fjordane fylkeskommune, Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane og Norske landskapsarkitekters forening påpeker at utredningene knyttet til naturmangfold er mangelfulle. Spesielt påpekes det at det må gjennomføres feltregistreringer i hekketiden for at virkninger for fugl skal kunne vurderes. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører i sin høringsuttalelse at den botaniske feltregistreringa som er gjort i forbindelse med konsekvensutredningen ikke er representativ, da befaringen er gjennomført i september måned.

NVE slutter seg til de overnevnte vurderingene angående hekkende fugl i planområdet. Videre finner NVE det hensiktsmessig med en oppdatert vurdering av verdien av naturtypene i området og hvor avgrensingen mellom de forskjellige naturtypene går. NVE har derfor i e-post til Vestavind Kraft AS av 27.2.2013 bedt om tilleggsopplysninger om tema fugl og naturtyper. Disse tilleggsopplysningene ble mottatt 1.7.2013 og ble da gjort tilgjengelig på NVE sine nettsider. Tilleggsutredningene er gjennomført av Norconsult AS på vegne av Vestavind Kraft AS.

Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for vurdering av virkninger for naturmangfold omfatter blant annet følgende kilder:

- Konsekvensutredning fra Vestavind Kraft AS med underliggende fagutredninger. Disse er:
 - *”Okla vindpark i Selje kommune – Konsekvensutredning tema naturmiljø av J.B Jordal (rapport nr. 8 – 2005)*
 - *Okla vindpark i Selje kommune – konsekvensutredning på tema naturmiljø – Supplement (2007)*
- *Okla vindpark – tilleggsutredninger – Fugl og naturtyper (Simonsen, Sandem og Kornstad 2013)*
- *Norsk Rødliste for arter (2010) og Norsk Rødliste for naturtyper (2011)*
- *Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no) og Naturbase (www.naturbase.no)*
- Befaringer og møter med kommune og berørte interesser i forbindelse med konsesjonsbehandlingen
- Innkomne høringsuttalelser

I naturmangfoldloven § 8 heter det at *”Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet”*. Med bakgrunn i dette mener NVE at kunnskapsgrunnlaget for fugl og naturtyper er tilstrekkelig for å avgjøre konsesjonssøknaden.

Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker også at det i konsekvensutredningen mangler en skildring av de geologiske forholdene på Stadlandet, noe det stilles krav om i konsekvensutredningsprogrammet. NVE vurderer at det ikke lengre er behov for en slik skildring av de geologiske forholdene, da dette kravet ble stilt i utredningsprogrammet i forbindelse med et eventuelt masseuttak i planområdet. I den omsøkte utbyggingsløsningen er ikke dette masseuttaket lengre aktuelt, og NVE har derfor vurdert at det ikke er behov for mer kunnskap om de geologiske forholdene på Stadlandet.

2.2 Støy

Nasjonalt folkehelseinstitutt ønsker i sin uttalelse av 8.1.2009 at det utredes hvorvidt vindkraftverket vil ha innvirkning på helse og trivsel for de som benytter området til friluftsliv.

Etter NVEs vurdering er temaet friluftsliv beskrevet på en tilstrekkelig måte i utredningene. Sammen med støysonkartet i fagrapporten, hvor støygrenser i området er angitt, mener NVE at beslutningsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne foreta vurderinger knyttet til støy og friluftsliv, og Det er ikke behov for ytterligere utredninger knyttet til friluftsliv og støy. NVE poengterer at det alltid vil være støy over anbefalte grenseverdier innenfor planområdet til vindkraftverket.

2.3 Luftfart

Luftfartstilsynet skriver i sin uttalelse av 19.12.2008 at det i konsekvensutredningen kun er referert til synlighet og merking av turbinene, og påpeker at tiltakets virkning på sivil luftfart må utredes, herunder eventuelle virkninger for radar-, navigasjons- og kommunikasjonsanlegg for luftfarten. Avinor slutter seg til Luftfartstilsynet i sin uttalelse av 5.1.2009, og påpeker at det er mangler i konsekvensutredningen med hensyn på virkninger for sivil luftfart.

NVE konstaterer at forholdet til luftfart ikke er nevnt i den foreliggende konsekvensutredningen. Temaet er imidlertid utredet i Sweco notatet ”*Annen arealbruk*” av 15.6.2006. At teamet ikke er tatt med i konsekvensutredningen synes å være en forglemmelse fra utbyggers side. NVE har i vår vurdering av konsesjonssøknaden lagt til grunn den overstående fagrapporten for temaet luftfart. Vi viser til delkapittel 4.16 for vår vurdering av tiltakets virkninger for sivil luftfart.

2.4 Nettilknytning

Fylkeskommunen i Sogn og Fjordane vurderer i sin uttalelse av 21.1.2009 at konsekvensutredningen ikke tilfredsstillende de krav som er stilt i konsekvensutredningsprogrammet. Spesielt gjelder dette utredninger for virkninger av tilknytningslinjen for kulturminner, kulturmiljø, og landskap.

NVE viser til konsesjonssøknaden det fremgår at det er utbyggingsalternativ 2 som omsøkes. I dette utbyggingsalternativet benyttes det eksisterende nett-trasé frem til Skorge, men selve linjen må byttes ut med en ny linje med høyere tverrsnitt. Den eksisterende 22kV ledningen vil bli stående også dersom vindkraftverket ikke blir bygget. Etter NVEs vurdering vil virkninger av nettilknytningen ikke endres ved realisering av vindkraftverket, bortsett fra at SFE nett vil vurdere å legge den nye 22 kV-ledningen i kabel under Leikanger i motsetning til dagens luftledning. Virkningen ved ny nettilknytning er derfor i fagrapporten vurdert til liten positiv. NVE ser ikke behov for å be om ytterligere utredninger forbundet med den nye nettilknytningen.

2.5 Geologi

Sogn og Fjordane fylkeskommune skriver i sin høringsuttalelse at konsekvensutredningene mangler en ” kort skildring av de geologiske forholdene på Stadhalvøya” slik det stilles krav om i

utredningsprogrammet. NVE viser i denne sammenheng til fagutredningen om landskap, delkapittel 4.2.2. *Geologi*. I dette delkapittelet er de geologiske forholdene i planområdet kort beskrevet.